

SRI DASMESH ACADEMY
≡ **ANANDPUR SAHIB** ≡

EDITORIAL BOARD

Editor-in-Chief : Mrs. Jyoti Bala Sodhi

Staff Editors : Mrs. Jaswinder Kaur Rana, Ms. Renu Verma

Desktop Editor : Mr. Jagjeet Dewan

Photography : Mr. Shalu Surinder Singh, Mrs. Savneet Kaur

Designer & IT Support : Er. Shubham Rathore, Mr. Jagmohan Singh

---

Student Editors : Master Dildeepak Singh, Miss Manvi Sharma,
Master Anirudh Sharma, Master Himanshu Kansal,
Miss Archita, Miss. Ripudaman Kaur

Courtesy : Mr. Savi Pal Singh

E-mail : sda_aps@yahoo.co.in

Website : www.sridasmeshacademy.in

SRI DASMESH ACADEMY
≡ **ANANDPUR SAHIB** ≡

Parkash Singh Badal
Former Chief Minister, Punjab
MLA Flat No. 35, Sector 4,
Chandigarh

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ
ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਪੰਜਾਬ
ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਫਲੈਟ ਨੰ. 35, ਸੈਕਟਰ 4
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ

No. CSO/23...CM/18/178
Dated 3-12-2019

CHAIRMAN'S MESSAGE

It gives me immense pleasure to know that Sri Dasmesh Academy. Sri Anandpur Sahib is bringing out its Annual Edition of Academy Magazine. 'The Falcon'

In 1699 Sri Guru Gobind Singh ji established the Khalsa Panth at Sri Anandpur Sahib. From that day onwards Sri Anandpur Sahib gained prominence in the world map and became a place of historical importance. It impelled my mind to such an extent which led to the germination of my vision towards creating Sri Dasmesh Academy. An institution which not only aims to provide education but also impart values and imbue the richness of the ethics by our Gurus.

Sri Dasmesh Academy has been functioning as a cradle in preparing young children to become brave and dedicated citizens of the country. The Academy has completed its 40 years of excellence, making remarkable progress and created a niche for itself. It is striving to enlighten and energize the young minds making them realize their responsibility as future leaders.

I am sure that the Academy will continue to grow in strength and stature in the years ahead and the Annual Academy Magazine would be immensely useful in getting all the relevant information about the progress and achievements of the institution.

I extend my heartiest felicitations to the Director, Principal, Staff and Students of the Academy and wish the publication a grand success.

(Parkash Singh Badal)

FROM DIRECTOR'S DESK

Brain child of Sardar Prakash Singh Badal , the Ex Chief Minister Punjab and the Founder Chairman of Sri Dasmesh Academy Trust to provide Public School Education to the children coming from rural areas of Punjab and the wards of Defence, Para military and Police forces personnel fructified in the form of Sri Dasmesh Academy, Sri Anandpur Sahib in 1978. In the last four decades, the Academy has grown leaps and bounds and can boast of countering the growing challenges in the field of education by providing quality education to the rural masses of Punjab in an inspiring and natural scenic environment of Sri Anandpur Sahib. Testimony to this claim is witnessed in the form of number of students joining the Defence forces and Civil services as officers and occupying respectable positions in the society. We, the staff and students as a team have tried to come up to the expectations of the public and our endeavour shall be to strengthen our position in the field of School education through academic excellence, sports performance and other constructive activities in the years to come.

Maj. Gen. J.S. Ghumman (VSM)

FROM PRINCIPAL'S DESK

Change is the universal law of nature. With time everything changes. In this fast changing interconnected world, the learning path too must change to prepare our students for success in life. Let us move beyond asking whether students can reproduce what they have learnt in Academy, but how creatively and imaginatively they can use what they have learnt. For a school, the benchmark of success is no longer to be better than last year, but to measure up against the best performing schools.

The need of the hour is to prepare our students to be creative, problem solver, motivated and happy individuals. We must educate minds and hearts of our students so that they become good human beings and responsible citizens of our great country. As quoted by Mahatma Gandhi, my advice to students would be -

'Live as if you were to die tomorrow and learn as if you were to live forever.'

We have a dedicated team of teachers, administrative staff, cooperative parents and able guidance of the Director Maj. Gen. J.S. Ghumman (VSM) to accomplish the tasks and challenges ahead.

'Jai Hind'

Col. (Dr.) K.N. Padha

EDITORIAL

Sri Dasmesh Academy completes its forty years of journey since its foundation in 1978. Undoubtedly, it has been an exciting, enlightening and enriching span of time with each new day a promise and an opportunity for excellence.

The curriculum of a public school is endowed with the rich ingredients necessary to produce fully blossomed young personalities which stand tall, confident, totally self-reliant and hence, an asset to the society. The most important pivot around which the churning of the young generation takes place is the teacher. As teachers, we should not try to impress but should leave impressions.

There are diverse personalities in this world that dreamt and executed the dream and became successful and champion of fate in diverse fields of their choice. Let us wake up to a new morning and go about making the dream come true.

Through the medium of a journal, a student gets an opportunity to voice his expression. Hence, a sincere effort has been made to keep up this spirit. Always remember to be truthful and honest, be bold and sure of your success.

It shall be an endeavour to work on the continuous evaluation and development of the Academy.

With best wishes

-Jyoti Bala Sodhi

'Magnanimity falls from the divine hand, if and only if one is true in his or her efforts.'

Dasmeshians never lose out at places where efforts are to be put in, same is the case with our Academy Magazine. I am thankful to the Director, Maj. Gen. J.S. Ghumman VSM and Principal, Col. (Dr.)K.N. Padha for their guidance and support throughout.

It all has been the joint effort of our mentor teachers Mrs. Jyoti Bala Sodhi, Mrs. Jaswinder Kaur Rana and Ms. Renu Verma.

I would like to appreciate the efforts put up by Mr. Jagjeet Dewan, Mrs. Savneet Kaur, Mr. Shalu Surinder Singh and Mr. Shubham Rathore for their cooperation in the embellishment of the Magazine. I would also like to thank Master Dildeepak Singh, Master Himanshu Kansal, Master Anirudh Sharma, Miss Archita and Miss. Ripudaman Kaur for their contribution in the compilation of the magazine.

Student's Creativity is always welcomed with open hearts which is what we propagate through our Academy publications. Munificence of the Almighty and unified efforts have made this magazine a success. I thank all the students and urge them to continue with their panache attitude. Métier is what we can get after consistent efforts. Surely, it is the agendum of all Dasmeshians.

Manvi Sharma
Chief Student Editor

Sitting Left to Right : Ms. Renu Verma | Mr. Ranvir Singh Saini (Sr.Coordinator)
Maj. Gen. J.S. Ghumman (VSM), Director | Col. (Dr.) K.N. Padha, Principal | Mrs. Jyoti Bala Sodhi
Mrs. Jaswinder Kaur Rana

Standing Left to Right : Master Anirudh Sharma | Master Dildeepak Singh | Ms. Manvi Sharma
Ms. Archita | Ms. Ripudaman Kaur | Master Himanshu Kansal

ABOUT THE ACADEMY

Sri Dasmesh Academy, a residential cum day boarding school, affiliated to CBSE (Central Board of Secondary Education, New Delhi) vide affiliation no. 1630024 a member of the prestigious Indian Public School Conference (IPSC) is accredited with ISO 9001-2015. It is situated in the foothills of Shiwalik hills in Sri Anandpur Sahib, Punjab, India. The foundation stone of the Academy was laid by the former president of India, Shri N. Sanjeena Reddy on 24th September, 1978 which is spread over an area of 163 acres. Sri Dasmesh Academy stands tall, extending beautifully over an undulating picturesque area located 5 kms. east of the historical Gurudwara, Takht Sri Kesgarh Sahib.

OUR MOTTO

'Chardikala'-the motto of the Academy brings in a sense of zeal, enthusiasm and vigour among the students. It inculcates the spirit of scaling new heights and to continue remaining and retaining the peak positions by the onus of setting examples.

OUR AIM & OBJECTIVE

The Academy has been established to cater the development of the qualities of leadership with emphasis on character building and discipline among its students. Special emphasis is laid to prepare the students for entry to Armed Forces through NDA for which extra coaching is held from the commencement of the session.

OUR MODUS OPERANDI

Miles from the commotion of cities and towns, the ethos of ancient Indian culture is embedded in our system that it would be apt to call Sri Dasmesh Academy an epitome of Gurukul system in tune with the modern times. At Sri Dasmesh Academy, we believe that every student is special and unique. Our serene and enchanting lush green campus, the calm and soothing environment, highly experienced teachers coupled with modern classroom tools provide a perfect setting where our students can grow physically, intellectually as well as spiritually. A well rounded educational environment where academic excellence not only exists but thrives, is Sri Dasmesh Academy.

TRUSTEES

Sardar Parkash Singh Badal Ex. Chief Minister Punjab	Chairman
Sardar Surjit Singh Rakhra Ex. Minister for Water Supply, Sanitation and Higher Education	Vice Chairman
Gp Capt. AJS Grewal (Retd.), FRGS	Member
Smt Satwinder Kaur Dhaliwal (Ex.-Member of Parliament)	Member
Dr. Jasbir Singh Ahluwalia Ex-Vice Chancellor Punjabi University, Patiala	Member
Sardar Amarjit Singh Sidhu, IAS (Retd.)	Member
Sardar Balwinder Singh Bhundar, Hon'ble Member of Parliament (Rajya Sabha)	Member
Shri Vishal Singh Architect	Member
Air Marshal M.M. Singh (Retd.) PVSM, AVSM Vir Chakra recipient	Member Secretary
Mr. I.P. Singh, Advocate Punjab and Haryana High Court	Special Permanent Invitee
Director/Principal Sri Dasmesh Academy	Special Permanent Invitee

SCHOOL MANAGEMENT COMMITTEE

Maj. Gen. J.S. Ghumman, VSM (Retd.) Director, Sri Dasmesh Academy, Anandpur Sahib	Chairman
Sardar Balwinder Singh Bhundar Hon'ble Member of Parliament (Rajya Sabha)	Member
Mr. I.P. Singh Advocate Punjab and Haryana High Court	Member
Dr. Jasvir Singh Principal, SGTB Khalsa College, Sri Anandpur Sahib	Member-Educationist
Mr. Niranjana Singh Rana, Director SGS Kh. Sr. Sec. Academy, Sri Anandpur Sahib	Member-Educationist
Dr. Jagamandeep Singh Bains	Parent-Member
Sardar Hardev Singh Information Officer, Takht Sri Keshgarh Sahib	Parent-Member
Mrs. Jyoti Bala Sodhi HOD English Deptt.	Teacher-Member
Mr. Neeraj Kumar HOD Maths Deptt.	Teacher- Member
Col. (Dr.) K.N. Padha Principal, Sri Dasmesh Academy	Member Secretary

SOME HEARTFELT MESSAGES BY OUR VISITORS

October 2012

Stephen and Susan Tchudi from USA

"We are enormously impressed with your Academy and the students, the staff, and the administration. Thank you for talking to us."

Nancy Ajeet Kaur from B.C. Canada and Gayle Kimbull(Ph.D) from USA

"Thank you for sharing your wisdom and knowledge. Very interesting dialogue. Thank you for helping with my book about Global Youth."

Dr. Dilbagh Singh Hiria, V.C. of Guru Kashi University, Bathinda

"During my interaction with students, I was impressed with the intellectual minds, their disciplined behaviour and involvement in the study process."

December 2012

Sinhgad College of Architecture, Pune (Ar.Anjali Bivalkar and Ar. Sonal Nirmal + 35 students of 2nd year B.Arch) Ph no. 020-24350465

"We got a very warm welcome in the institute from the Director, Principal and the rest of the staff. The Architecture also is the same. We found that the institute motivates its students to take up higher challenges in many fields."

Col J S Dhiman , Maharaja Ranjit Singh Academy, Mohali

"A very hospitable and memorable visit to the Academy. The conduct of the Director and Principal has impressed us. The interaction with the cadets and students of Academy was purposeful and cordial. A well-organised Academy."

January 2013

Col Tej Singh, Director, Sports Academy, Bathinda

"A very fruitful visit, lot to learn from the Academic point of view. Pleasure to meet the Director and the Principal, who took special interest to brief about the functioning of the Academy."

February 2013

Ravinder Singh Cheema, Vice Chairman(Agricultural Marketing Board)

"This institution is working remarkable academically and in sports activities. I am really impressed to see the working of the Academy."

March 2013

Lt. Gen. Sanjiv Chachra, GOC-in-C, Western Command

"It is a privilege to see a school with the excellent infrastructure, dedicated staff and a motivated set of children. My best wishes to the Academy for greater glory and success in the future. God bless a happy studying!"

April 2013

Hardeep Singh Malhotra from Gurugram

"It was really a home coming. I was overwhelmed to be among the present Dasmeshians and felt happy to address the most disciplined and attentive students. I pray Waheguru to bestow His blessings on all the staff and students of Sri Dasmesh Academy."

September 2013

Rajneesh Sharma, Principal, BBMB DAV School, Nangal, along with staff members

"I feel very happy to visit Sri Dasmesh Academy, Sri Anandpur Sahib. This Academy is providing quality education to the students. I think the students of this Academy will definitely prove to be good citizens of India."

P.C. Tyagi and Dr.Satya Kumar from Dehradun

"Visited Sri Dasmesh Academy and the surrounding is sylvan and natural. The Academy Forest has a number of indigenous flora and fauna and is also invaded by Lantana. Our good wishes to the students and staff."

May 2014

Dr.Vinod Kumar, Deputy Director, D.P.I. (SE), Punjab

"Visited SDA in connection of hostel management, situated in calm and cool environment, it is enriched with pragmatic approach and creativity."

Lt. Gen. Gurcharan Singh Bhullar

"Visited the Alma mater for motivational talk for NDA recruitment Exams and I was honored and privileged to meet young Dasmeshians and elated to see disciplined, orderly, spick and span and serene environment maintained by the Director, Principal and management staff."

December 2015

Dr. Daljit Singh Cheema, Education Minister, Punjab

"Visited Sri Dasmesh Academy to attend 33rd Annual Athletic Meet. I appreciate the efforts of the Honorable Director, Principal and Staff in maintaining such a vast infrastructure and keeping the campus neat and clean. The academic, sports and extra-curricular activities are excellent. Keep it up. Best wishes."

December 2016

Lt. Gen. Surinder Singh, GOC-in-C, Western Army

"It is a pleasure to visit the Sri Dasmesh Academy and interact with staff and students. Our best wishes to the Academy and its students. May it go from strength to strength."

December 2017

Gurneet Tej, Deputy Commissioner, Rupnagar

"The experience of meeting the students of the Academy has been inspiring as the youngsters are confident, self-assured and well-groomed. All credit goes to the hardwork put in by the Director, Principal and the team in giving a name to this institution. May it grow bigger and stronger in the days to come! Best regards."

INDEX

-
- **House Reports**
  - **Campus News**
  - **Celebrations**
  - **Miscellaneous**
  - **Silver Lining**
  - **Sports Corner**
  - **English Section**
  - **Hindi Section**
  - **Punjabi Section**
  - **Art Gallery**
  - **Memoir of classes**

HOUSE REPORTS

HOUSE REPORT-RAVI

A movement of clean and green all around. With this in mind, we Ravians have always lived with it and kept our green flag loftier and higher.

The Ravians are mentally as well as physically ready to accept challenges. As in case of chess, Ravi house threw away the army of opponents out from the chess board and with the same momentum we finished at 2nd position in Volleyball.

Ravians also baptized with fire in cultural activities, showed their winning prizes in creative writing competitions. In English Creative Writing, Shreya (4844), Hazel(4957), Sonali (4580), Kulshanpreet (4737) won the 1st position , Bindiya (4898) ,Naman (4875) the 2nd position and Navleen (4048) the 3rd position in Sub-Junior category. Arkansh (3774), Jasmeen (3937), Simrandeep (3758) shared 1st position, Akhil (3785), Yashwanshi (5065) shared 2nd position and Jasnoor (4783), Gurmilan (4476) shared 3rd position in Junior category. Riti (3352), Diksha (3118), Archita (4731) shared 2nd position, Kalpana (4865) stood 3rd in Senior category.

In Punjabi Creative Writing, Karamanpreet (4775), Digvijay (4835) shared 1st position and Hazel (4951) stood 3rd in Sub-Junior category, Harshpreet (3764), Roopleen (3769) shared 1st position, Arkansh (4133) stood 2nd in Junior category. Komaljeet (3551), Akshita (3589) shared 1st position, Jagsahilpreet (4813) stood 2nd in Senior category. They all wrote brilliantly and brought good name to the house.

In Badminton, thrill scene had to be believed. Ridhamjeet Singh and Gurloveleen Singh played a classic game in the Senior category and lifted the trophy.

In Junior category, Japnoor (4556) stood 1st. Neelesh (5057), Sehajpreet (4676) shared 3rd position in Sub-Junior category. Akhil (3785),Harshpreet (3764) shared 1st position and Jasmine (3922) and Roopleen (3769) shared 2nd position and Sukriti (4541) stood 3rd in Junior category. Simranpreet (3536), Archita (4731) shared 1st position and Riti (3352), Gurloveleen (5043), Kalpana (4865) shared 2nd position in Senior category and again raised the Ravi flag high.

Ravi showed commendable performance in Inter House English Poem Recitation. In Junior category, Naman Sharma (4875) stood 1st and Saanvi Sharma (4831) stood 2nd.

Ravi also showed their hold on Punjabi Language by winning in the Punjabi Extempore as Harshpreet (3764) stood 1st and Chahalpreet (4100) stood 3rd in the competition.

In Football, Ravians played really well under their team captain Vidhant Kaundal (4789) and they gave a tough fight to their opponents as they played well in both the categories in Juniors as well as Seniors.

The grandmasters excelled in the cross country. The field was tough but our heroes did really well and brought a great name to house as Gurloveleen Singh(5043) stood 3rd in the cross country and other students like Kuwar Amritbir Singh (4920), Deepak Singh (4949), Parvinder Singh Rana (4853), Anirudh Sharma (4776) and Amrit Singh (4948) stood in the top 10 positions and brought glory to the house. With great nobility the Ravians performed really well in each and every field and brought a great name to the house and made the green flag rise high in the sky.

The House Master Mr. Narender Kumar, House Executive Mr. Brijendra Singh Rana, House tutors, Vice Head Girl Diksha(3118), House Captain Kuwar Amritbir Singh (4920), House V. Captain Vidhant Kaundal (4789), House Prefects Parvinder Singh (4853), Ridhamjeet Singh (4902) and all the students of Ravi House deserve all the credit for giving a good fight. Each and every Ravian contributed to the year's success and could proudly say "We are Ravians"

"FORTUNA FAVET FORTIBUS"

Vidhant Kaundal(4789)

Vice House Captain

HOUSE REPORT-SUTLEJ

The fire red proved itself again this year. We had a fine cream of students who were pretty instrumental in taking the house to great heights. Manvi Sharma (4903) was elected the Academy Captain-Girls. Five more students Dildeepak Singh(4944), Harpreet Singh(4934), Armaandeeep Singh(4797) and Gurlovepreet Kaur(4753) were appointed prefects from our house. As always our house has always been looked upon with awe, be it academics, literary activities or Games.

Though we stood 3rd in Badminton but we blew away our opponents in Chess as we were the overall winner.

It was not only in the field but also in the co-curricular activities in which we showed our mightiness again. In English Creative Writing, it was Falak Rana who stood 2nd (Sub-juniors), Sanjna(3774) stood 2nd, Janpeet(4984) and Ishmeet Kaur(4083) stood 3rd (Juniors).

In Seniors Manvi Sharma(4903) stood 1st, Palak(3516), Vishal Kumar(3213)stood 2nd and Ritka Kakkar(4766) & Kashish(4896)stood 3rd .

In Punjabi Creative Writing, Gunjan Sharma(4969), Ritika(4575) stood 3rd (Sub-Juniors), Tania Tandon(4680) stood 2nd (Junior) & Ankush(4808) stood 3rd (Seniors). It was now the Football tournament in which our house wiped out other houses and bagged the trophy .

After this we headed towards the Extempore & Debate Competition. In English Extempore, Vivek Durka(3784) stood 3rd(Juniors). Ritika Kakkar stood 1st(Seniors). In English Debate, it was Rubal(4495) who stood 2nd in Juniors and Arushi(4101) stood first in the senior category.

In Punjabi Debate we swept our mighty opponents Ravi & Beas house. It was Jai S. (4232) & Komalpreet K. (3153) who stood 2nd & 3rd respectively.(Juniors). Nitish Bassi (3144) & Harmanpreet S. (4214) bagged the 1st & 2nd positions respectively (seniors).

Sutlejians were not only good in English & Punjabi language but also kept in mind their respect for Hindi. In Hindi Extempore, Janpreet(4984) stood 3rd(Junior) and Kiranjeet Kaur(4557)stood 2nd(Seniors). In Hindi Debate Komal Devi(4969),Samar(4987) stood 3rd (Sub-Junior),Kirpal Singh(4120) stood 3rd (Junior),Diya Tondon(4679) stood 2nd, Sakshi(3402) stood 1st (Senior). In Hindi Creative Writing Mannat Kaur stood 2nd (Sub Junior), Vinayak(4477),Dildeep(4121) stood 3rd , Parneet Kaur(3771) stood 2nd(Junior),Nitish Bassi(3144),Simran(3558) 3rd, Manvi Sharma(4903) stood 1st (Senior)

The Cross-Country result took us to greater heights. With magnificent performance of our Sutlejian Athletes, we stood overall winners and bagged the trophy. With this we came to the end with the activities. It was due to the efforts of our House Master Mr. Varun Kaplish, House Executive Mr. Rakesh Kumar, House tutors, House Captain Dildeepak Singh (4944), House V. Captain Harpeet Singh(4934) ,House Prefects Armaandep Singh(4797), Gurlovepreet Kaur(4753) and the students of Sutlej House that we always kept the motto alive.

"TO STRIVE, TO SERVE, TO CONQUER."

**Dildeepak Singh (4944)
House Captain**

HOUSE REPORT-BEAS

The yellow tigers of Beas House once again showed their dynamism and determination in almost all the activities.

The year started with Inter-House Chess competition and we stood 2nd Karanpal Singh (4217) and Sandeep Kumar (4809) achieved the 2nd position in Senior category. We got a tough fight in Volleyball but we stood 1st.

Apart from field events, we did well in co-curricular activities also. In English Extempore, it was Parinita Bhandari (4851), Jasmeet Kaur (4819) who got 2nd and 3rd position respectively in Sub-Juniors and Ishir Sekhon (5110), Yukti (5039) got 2nd position in the Senior category. In Punjabi Creative Writing: Gurjot Singh (4807) in the Sub-Juniors, Dhruvi Kaushal (3914) in Juniors came out with flying colours.

Nikhil Singh(4265) and Amitoj Bharti (5099) played fabulously in the Inter-House Badminton competition but had to settle for 2nd position in overall results.

In English Debate, Srishti Sharma (4444) shared 3rd position with Mehakpreet Kaur of class 6A in Junior category. In senior Loverpreet Singh (5031) stood 3rd. Gurjot Singh (4807) took the 3rd position in English Poem Recitation. Beas was adjudged 2nd in Poem Recitation Competition (English) and 3rd in Debate (English).

In English Emtempore Dhruvi Kaushal (3914) took the 2nd position in Junior and Ishir Sekhon (5110) took the 2nd position in seniors. Beas shared the second position with Ravi House in English Debate Competition.

In Punjabi Debate, we gave a tough competition but we ended up at 2nd place. In Hindi creative writing competition, Yashwanshi (5065) stood 1st in Juniors. In Hindi extempore: Hargun (4141), Shruti (3552) got 1st and 3rd positions respectively in the Seniors category.

In Inter House Poem Recitation Competition, Yashica (5124) class 3-B stood 1st. In Inter House Hindi Debate, Kamalpreet Kaur stood 1st in the Junior category.

In Basketball, we played well and got 1st position. The same trend was followed in Football and we got 1st in Senior but lost in Junior and got overall 2nd position.

In the Cross Country competition the distance was long but the Beasians did not give up. Nirmal Singh (4330) came 1st in the Seniors category in the boys.

The House Master Mr. Sanjeev Kumar, House Executive Mr. Shalu Surinder Singh, House tutors, House Captain Karanpal Singh(4217), House V. Captain Nikhil Singh(4265), and House Prefects Prabdeep Singh(4231), Jaswinder Singh(4388) deserve a reward for the hard work and their journey to the apex. I would like to express my gratitude to every Beasian and prefects for their love, toil and the ability to turn out victories amid stiff competition.

“Resolve to Victory”

**-Karanpal Singh (4217)
House Captain**

REPORT- GIRLS HOSTEL

'**Joie de vivre**'-(Joy of life) is the mantra of the Girls Hostel.

Making the journey of education smooth, accrediting yet enjoyable is what we preach.

This year as usual has been a rapturous beginning of achievements and inculcations. Starting with the literary events first was the English, Hindi and Punjabi Creative Writing Competition in which Jasnoor Kaur(R-4783) won the 3rd position in Jr. Category in English Creative Writing. Manvi Sharma(S-4903) won the 1st position in Sr. Category in both English and Hindi Creative Writing. Jasnoor Kaur(R-4783) won the 2nd position in English Debate and 3rd position in Hindi Extempore in Jr. Category. Karanveer Kaur Maan(B-5057) won 3rd position in Punjabi Debate in Sr. category. Komalpreet Kaur Randhawa(S-3153) and Gurlovepreet Kaur Bhullar(S-4753) also participated in the Punjabi Debate Competition.

When it came to the service of the Academy, the Director, Principal, Coordinator and the senior staff members in accordance with the overall performance of the students chose the perfect 'School Prefects Council' for the year 2018-19. From Girls Hostel, Manvi Sharma(S-4903) was appointed as the Academy Captain-Girls, Chandanpreet Kaur Kamboj(R-4811) as Cultural Head and Gurlovepreet Kaur Bhullar(S-4753) as Sutlej House Prefect.

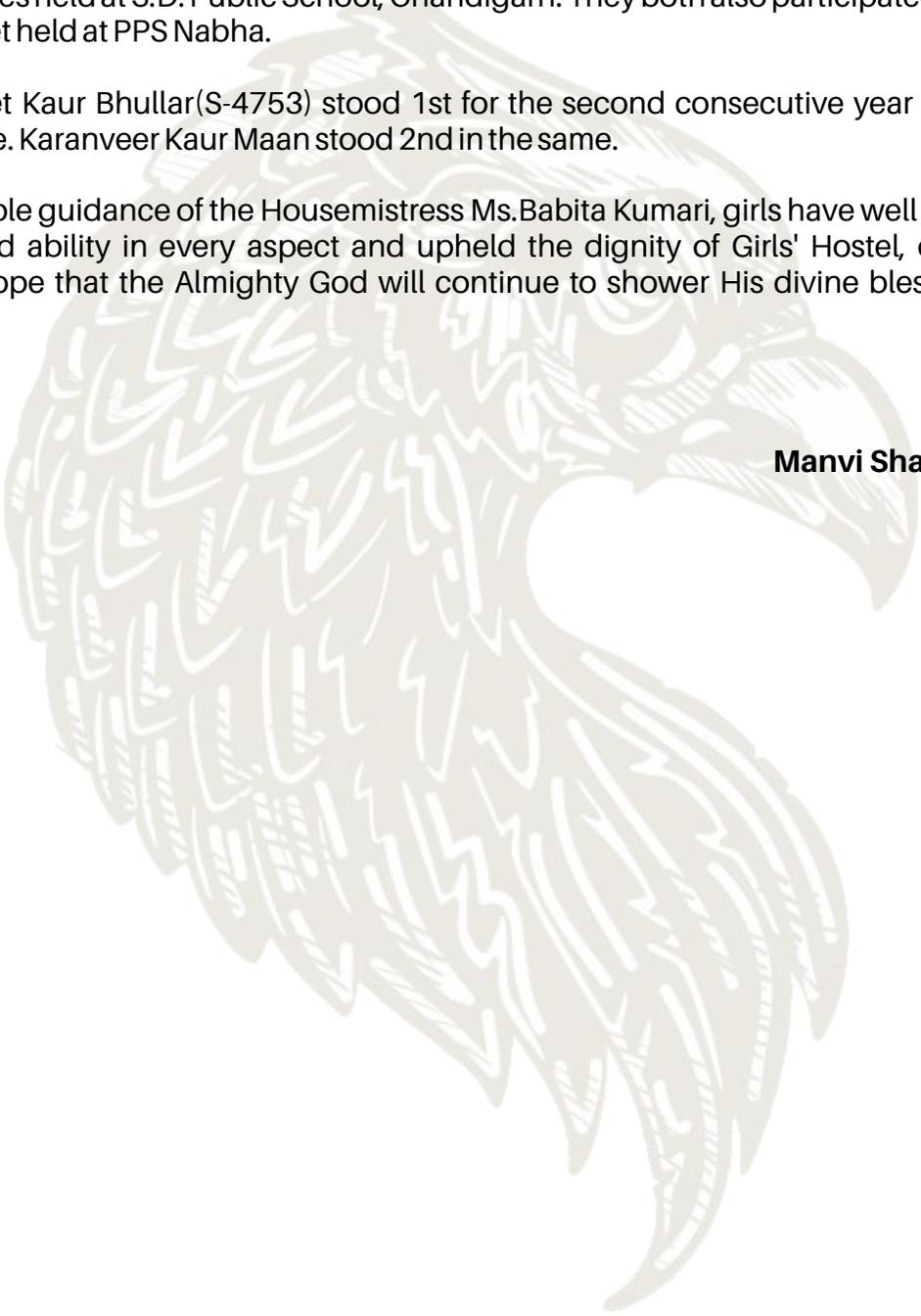
Manvi Sharma(S-4903) participated in the erudite J.K. Kate Knowledge Conclave held at PPS Nabha. She participated in Debate, Creative Writing and Spell Bee.

Our girls really mesmerized everybody in every cultural programme. Ananya Trehan(B-5107), Manjot Kaur(B-5129), Jyoti Thakur(R-4959) and Vaishali(R-5058) gave ravishing performances on Freshers' night, Independence Day, etc.

Talking about sports, our girls left no stone unturned to prove that girls are no less than boys. Karanveer Kaur Maan(B-5057) and Gurlovepreet Kaur Bhullar(S-4753) participated in CBSE Cluster Games held at S.D. Public School, Chandigarh. They both also participated in the IPSC Athletic Meet held at PPS Nabha.

Gurlovepreet Kaur Bhullar(S-4753) stood 1st for the second consecutive year in the Cross Country race. Karanveer Kaur Maan stood 2nd in the same.

Under the able guidance of the Housemistress Ms.Babita Kumari, girls have well proven their audacity and ability in every aspect and upheld the dignity of Girls' Hostel, onward and upward. I hope that the Almighty God will continue to shower His divine blessings on us evermore.

Manvi Sharma (4903)
Head Girl

CAMPUS NEWS

CBSE RESULT

In the Science stream, Gurinder Singh, Amandeep Kaur and Keshav Rana scored the first, second and third position respectively. In the Commerce Stream, it was Kamlesh Kaur who stood first followed by Deepanshu Bedi. The third position was shared by Ashish Chaudhary and Gursimran Singh.

Class X students result was also impressive with a 100% pass percentage. Anmol Kaur and Sukhsehaj Singh scored the first and second position respectively. The third position was shared by Jasmine Kaur and Riti Sharma.

Gurinder Singh

Amandeep Kaur

Keshav Rana

Kamlesh Kaur

Deepanshu Bedi

Ashish Chaudhary.

Gursimran Singh

Anmol Kaur

Sukhsehaj Singh

Jasmine Kaur

Riti Sharma

MERITORIOUS STUDENTS

No matter what obstacle comes their way, they know that they have to struggle, hustle and come out with flying colors. SDA inculcates this spirit in every student and the students in turn bring laurels to the Academy. Master Dilrose Singh who has passed his Class XII from this Academy in 2017 joined as a Permanent Commissioned Officer in the Indian Navy. He is under training at Indian Naval Academy in Ezhimala, Kerala. He is doing his best in the INA in Academics as well as in Sports. He has passed his Second Term in the INA with good academic performance. He also secured highest percentage in Physics in his course and has been awarded a prize for that. Due to his excellent performance in academic, he has been awarded 'The Academic Torch' by the Real Admiral Amit Vikram, INA in both the terms. In Sports also, he represented his Squardon in Hockey and Football Teams and his Squardon has won the championship banner Autumn Term 2018 declared as overall Champion this year.

From the batch 2015-16, Master Om Prakash, after much hardwork and sincerity, is now living his dream of becoming a Naval Officer. He completed his Diploma in Nautical Sciences from Applied Research International, New Delhi (No.1 Institute for Maritime Studies) and is sponsored by MTM shipping Singapore. He was awarded as Best Shipmate of the year 2018 by the training institute. He received an award from Capt. A. Mahaptra who is Safety Director at IMO, London. And also he was given the title 'Diamond of Doon Defence Academy', Dehradun.

From the same batch, Master Gurinderbir Singh also succeeded in clearing the SSB interview. We hope that his consistency and devotion is going to bear him fruitful achievement.

Master Dilrose Singh

Master Om Prakash

TOPPERS

III - A

Naman Sharma

Falak Rana

Saanvi Sharma

III - B

Digvijay Singh

Yashpreet Kaur

Gaganjot Singh

IV - A

Tanisha Malik

Japnoor

Prabhjot

TOPPERS

IV - B

Sehajpreet Singh

Kirpanjot Singh

Hitesh Kalia

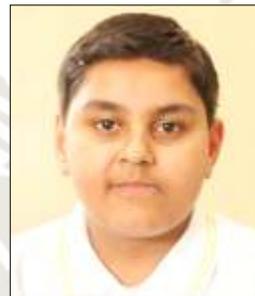
V - A

Harkirat Kaur

Srishti Sharma

Vinayak Sharma

V - B

Gurmilan Kaur

Mohanpreet Singh

Jasleen Kaur

TOPPERS

VI - A

Arkansh

Jaideep Singh

Inderpreet Singh

VI - B

Zubeda Iqbal

Sukriti

Daljeet Singh

VII - A

Kavleen Kaur

Jasmeen Kaur

Jasmine Kaur

TOPPERS

VII - B

Neeshit Sharma

Kiranpreet Kaur

Balkaran Singh

VIII - A

Simrandeep Kaur

Harshpreet Kaur

Akhil

VIII - B

Parneet Kaur

Vivek

Roopleen Kaur

TOPPERS

IX - A

Akshita Chaudhary

Gaganjot Singh

Hargun Kaur

IX - B

Archita

Kiranjeet Kaur

Sakshi Sharma

XI - A

Vishal Kumar

Diksha

Manvi Sharma

TOPPERS

XI - B

Anirudh Sharma

Jagsahilpreet Singh

Armaandeeep Singh

XI - C

Karnaveer Singh

Ritika

Rabpreet Singh

Surbhi

Nitish Bassi

XI - D

Harmanpreet Singh

Sahil Sharma

Lovedeep Singh

NEW YEAR

Everybody stood braced up to start an odyssey full of knowledge and enrichment, as the New Year ushered. It brings a unique charm to everything around. Everyone looked acquisitive about their New Year's resolutions. Students were geared up for their final exams. A new zeal was evident in everyone's eyes. New Year brings with itself freshness and exuberance. One never knows, maybe it proves to be a turning point! The best part is that New Year is radical and in the book of our life we have a new chapter to write. Indeed, New Year is a fondant for a sweet tooth.

ENTRANCE EXAM

A new session, a new voyage awaits the acquisitive minds. The folksiness of the Dasmesh family was appreciated by every aspirant who wanted to become a part of the Dasmesh heritage.

As a team of dedicated educators, our teachers have the main objective of developing every student's maximum potential and channelize his/her energy to a productive cause. Rational and innovative pedagogy is put in by our faculty to enhance students' skills. For the overall development of the personality of a child and make his or her dreams come true, every possible help is provided by Dasmesh family. Parents actively participated in the admission procedure of the Academy.

The Director, Principal, members of the staff and students made sure that the new entrants and parents were satiated with the environment.

INVESTITURE CEREMONY

To turn the tide an effective leadership is required. It is a matter of huge pride and honour for a student to hold the onus of assisting his/her school in various aspects. It instills an impalpable zeal in the students as it brings with itself commitment and dedication. Investiture ceremony for the year 2018-19 was held in the Auditorium at an elegant ceremony on 17th April 2018. The solemnization marks the invitation of a new prefect council to assist in the smooth functioning in the academic calendar of the Academy. The newly appointed Academy council members are entrusted with cumbersome responsibility and faith. The ceremony was chaired by Director Maj. Gen. J.S Ghuman (VSM), Principal Col.(Dr.) K.N Padha administered the oath of office to the office bearers of the School Council. The badges to the elected members were pinned by the Director, the Chief guest of the day. Master Anirudh Sharma and Miss Manvi Sharma were bestowed with the honor of the Head boy and Head Girl respectively.

BOOK FAIR

The habit of reading good content daily will act as an exercise for your mind and keep you mentally fit and flexible.

To imbibe this quality in our students, a 3 day 'Book Fair' was organized by the Scholastics India Pvt. Ltd.

A huge variety of books on all genres were made available for students to enjoy. Students were seen passionately looking for their right book.

GLOBAL CANCER CONCERN INDIA

Deputy Director, Mr. Shivpal Singh Rana of GCCI was here on a one day orientation programme on the awareness about precautions taken to prevent and treat cancer. Cancer is curable if treated in time. All the members of the staff and students attended the programme and shared valuable suggestions.

NCC ARMY WING

The NCC Army wing remained quite active throughout the session. 44 new students were enrolled as first year cadets, taking the total to more than hundred. Cadets went to participate in the Republic Day, and Independence Day parade at S.G.S Khalsa Senior Secondary School, Sri Anandpur Sahib.

The aim is to groom the students to the required standard demands by various qualifying tests for entering the Defense Academies, so that they have an impressive career and prove to be the real children of their mother India by serving it to the last of their breath.

-Brijendra Singh
NCC Officer

NCC CAMP REPORT

42 cadets of NCC went for NCC Camp which was held at 5 PB Battalion NCC Academy, Patiala (Pb.). This camp was organized for 10 days from 27th October, 2018 to 5th November, 2018. The Camp was organized to teach discipline, punctuality and army rules to the cadets. The main focus was on training the cadets, to make them disciplined, punctual and to fill their heart with love for 'Bharat Mata'. Our Cadets participated in various cultural events and came out with flying colours, winning huge number of medals. It was a great experience for our cadets.

J.K. KATE KNOWLEDGE CONCLAVE

Ten students, Dildeepak Singh, Diksha, Manvi Sharma, Ramneet Kaur, Vishal Kumar, Ishir, Dinesh Kumar, Gurcharan Singh, Gursimran Singh and Jobanjot Singh of Sri Dasmesh Academy, Sri Anandpur Sahib participated in the erudite J.K. Kate Memorial Knowledge Conclave, 2018 at Punjab Public School, Nabha. The conclave helped the students to widen their thinking horizons and proved to be a great learning experience.

Various competitions were organized. Parliamentary Debate, Creative Writing, Spell Bee, Wall Magazine, Book Review, Storytelling, and Quiz were the competitions in which our students enthusiastically participated.

Dildeepak Singh won the Best Speaker Award in English Debate (Semi-final). This conclave not only helped students showcase their best talents but also to collaborate with other schools to build a platform where they could exchange ideas and bring them to the fore with panache presentation artistry.

INTER-SCHOOL DECLAMATION CONTEST

An Inter-School Declamation Contest was held by the Managing Committee of Saini Charitable Education Trust, Rupnagar on October 31, 2018.

The competition was held in two categories, Junior & Senior. In the Senior category the topic allotted was 'Migration of youth to foreign countries- necessity or craze' and the topic for the Junior category was "ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦਾ ਘਟ ਰਿਹਾ ਸਤਿਕਾਰ - ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਹਲ।"

Harshpreet Kaur (IX-A) bagged third position and a cash prize of Rs. 1000 with a certificate in Punjabi Declamation.

JK KATE KNOWLEDGE CONCLAVE

BOOK FAIR

BOOK FAIR

CELEBRATIONS

LOHRI

Sanctity and charm is what Lohri is famous for! The brilliant bonfire lordly mesmerized everyone around.

Sanguinity, Perkiness and Jocularly - these three words were the most prevalent emotions in the scene. Outside the Academy mess, a meticulous arrangement was made for the students to enjoy. The Director Maj. Gen. J.S. Ghumman (VSM) addressed the gathering and he himself rejoiced with the staff and students in the celebration.

Wonderful foot tapping music was played to which students swung, twirled in great zest. Mellifluous voices of our singers -Ridhamjeet, Gurlovepreet and Manvi made the evening more mystical.

REPUBLIC DAY

Vociferous jingoism but straight from the heart with utter genuineness echoed all around. Republic Day is a commemoration of the struggle of our freedom-fighters. Their audacity and ardent nature is what that has made us to live a liberal life.

Republic Day was celebrated with full vim and zest. Various cultural performances were presented. But the most overwhelming and impinge moment was the National Flag hoisting by the Director Maj. Gen. J.S. Ghumman (VSM) and Principal Col. (Dr.) K.N. Padha. The pride and patriotism for the country was reflecting from the eyes of the staff and students.

FAREWELL PARTY

Mesmeric evening imbued with everlasting memories is what that defines the farewell party. A splendid farewell party was organized by the students of class XI on Feb 6, 2018 to bid adieu to class XII. Everybody turned nostalgic during the function. It was panoply of their journey, where they have spent wonderful days filled with worthwhile experiences and fun jiffies. The Chief Guest, Director Maj. Gen. J.S. Ghumman (VSM) inaugurated the programme and Principal Col. (Dr.) K.N. Padha presided over the function.

HOLI

Holi is the second name for vivid colours, which vitalizes the ambience with cheer and happiness. Holi is a festival of colourful vista which is celebrated with zeitgeist depicting the importance of our culture and tradition. Colour and jiving music were taking over the front seat in the Holi drive. Students had a blast playing with colours. The stadium was full of rejoicement. Mouth melting delicacies were also prepared for everyone which proved to be an icing on the cake.

BAISAKHI CELEBRATION

Keeping up with the tradition of celebrating all the festivals with great fervour and gaiety and apprising the students of their rich cultural heritage, Baisakhi was celebrated with full vivacity and joy on April 13, 2018. On this auspicious occasion '**Sri Sukhmani Sahib Ji**' Path was organized with earnestness followed by '**Guru Ka Langar**'.

INDEPENDENCE DAY

Independence Day celebrations at Sri Dasmesh Academy, Sri Anandpur Sahib took place with gaiety and patriotic fervour. The Academy was aesthetically adorned with tricolor balloons and flags.

To commemorate the sovereignty of our nation, the Director unfurled the National Flag and all in union sang the National Anthem and celebrated the joy of freedom. An impressive cultural programme by the students was the highlight of the celebration.

The ceremony concluded by distributing snacks and sweets to all students and the staff members. Indeed, it was a day of joy, love and respect for our country and a day to take a resolution to make it a better place for Indians to live and experience the freedom, peace and unity in diversity.

JANMASHTAMI

Shree Krishna Janmashtami (कृष्ण जन्माष्टमी), also known simply as Janmashtami, is an annual Hindu festival that celebrates the birth of Lord Krishna, the eighth avatar of Vishnu. It is of a very high spiritual value for all. Academy celebrated this festival with lot of devotion towards Lord Krishna. A beautiful and charming performance was presented by our blooming flowers, Yashika and Kaashmi. They were adorned in the traditional wear and they enacted Lord Krishna and Radha. Everybody prayed for the prosperity and progress of each other to God on this sacred day.

SWACHHATA PAKHWADA

Under the Swachh Bharat Mission, the students and teachers of Sri Dasmesh Academy, Anandpur Sahib observed Swachhta Pakhwada from 1st to 15th September, 2018 with an aim to achieve the Prime Minister's goal on Clean India by October 2, 2019.

On September 1st, Swachhta Shapath Day was observed wherein all students and teachers took pledge in the Assembly Hall. The Shapath reminds a commitment towards cleanliness. It also initiates the quest for cleanliness with myself, my family, my locality, my village and my work place. It shall be an endeavour on every one's part to devote their 100 hours for cleanliness.

A Guest Lecture on the "Importance of cleanliness" was organized in the Academy. Director Maj. Gen. J.S. Ghumman (VSM) expressed his views on cleanliness and personal sanitation. He motivated students to observe cleanliness for a healthier life.

A Plantation Drive was held in the Academy where students enthusiastically took part in planting trees all around the campus. A Green Academy Drive was conducted.

A Visit to Old Age Home was also made. The inmates of the Old Age Home were very pleased to meet the students and gave them a lesson on real life experience.

The Students of Academy also participated in Shramdan (public welfare service). Various other activities viz, Quiz, Poster making, Special Assembly, Hand Wash Day were organized to mark the celebration to propagate the theme of Swachhta Pakhwada.

Students wrote letters to the Director and Principal expressing their concern and contribution towards the mission of 'One step towards cleanliness.'

TEACHER'S DAY CELEBRATION

Teacher's day is celebrated with immense zeal in schools on 5th September but it was celebrated in a bit different way in Sri Dasmesh Academy. The whole day was a fun filled day for students as well as for teachers. It included different types of activities and games. The senior most class of our Academy took the charge of becoming teachers for this day, occupied different classes and maintained the discipline. Various songs, skits, folk dance performances were organized. Many fun games were also performed for our teachers and the winners were awarded with suitable prizes. All these activities were conducted in the New Auditorium, which added a glitter to our function. The whole show ended up with the enriching words by our Director and Principal. Each and every part of the function was efficiently coordinated under the supervision of our able teachers.

HINDI DIWAS

Hindi Diwas is celebrated on 14th September because on this day in 1949, the Constituent Assembly of India had adopted Hindi (written in Devanagari script) as the official language of the Republic of India. But this didn't come as easily as it sounds. To this end, several stalwarts rallied and lobbied pan-India in favour of Hindi. Most notable person, Beohar Rajendra Simha along with Hazari Prasad Dwivedi, Kaka Kalelkar, Maithili Sharan Gupt and Seth Govind Das even debated in Parliament on this issue. As such, on the 50th birthday of Beohar Rajendra Simha on 14 September 1949, the efforts came to fruition following adoption of Hindi as the official language.

To pay tribute to the struggle and achievement of Late Beohar Rajendra Simha , various activities were carried out in the Academy campus. Students delivered a lot of speeches and a Slogan Writing Competition was also held in the Lecture Hall. The Hindi Department meticulously carried out the Hindi Diwas celebration. Every Dasmeshian exhibited pride in the national language.

BHASHA SANGAM

The programme “Ek Bharat, Shreshtha Bharat” has been initiated to celebrate the spirit of national integration. Bhasha Sangam marks the unique symphony of languages of our country and is an expression of our shared dreams, hopes and aspirations for one India.

India's richness is marked by cultural, ethnic and linguistic diversity. In order to celebrate these unique features of our country, the Bhasha Sangam initiative under the 'Ek Bharat, Shreshtha Bharat' ushers in a programme for schools and educational institutions to provide multi-lingual exposure to students in Indian languages listed in Schedule VIII of the Constitution of India. This initiative is just the beginning of a journey meant to create interest in these languages and a curiosity to learn more.

Academy took the initiative brilliantly. In every Morning Assembly, a very interactive display of various languages is done by the students.

GANDHI JAYANTI

Gandhi Jayanti is one of the three national festivals of India. It was celebrated with great enthusiasm and respect. A Special Assembly was conducted to mark the day. Speeches were made, a documentary was shown highlighting the life, struggle and achievements of Gandhi ji. The entire atmosphere was filled with the feeling of patriotism.

TOUR AND TREKS

Classes 3rd to 8th were taken to Fun City, Chandigarh and Rock Garden (Pinjore) for having lot of fun and enjoyment. Students were rejoiced to visit the park and took the utmost opportunity to imbue in the essence of amusement. They cheered with their teachers, sang songs and danced to their heart. There was a myriad of rides and the water park was just beyond words. Students really felt refreshed from the doleful routines.

DUSSEHRA

Felicity and ferocity- they both distinctively stand for Dussehra celebration. It is a festival which marks the victory of good over evil. It was celebrated with high spirits by all students. Students made an effigy of Ravana which was set on fire by the Director Maj. Gen. J.S. Ghumman (VSM). A preternatural ambience took over the scene. The cheer and gale on the faces of everyone prettified the picture.

VIGILANCE AWARENESS WEEK

Vigilance Awareness week was observed from 28th October to 3rd November 2018 in a befitting manner with an endeavor to promote transparency, accountability and integrity in public life.

Central Vigilance Commission was set up in 1964. Its legacy is proved by the various campaigns and efforts made in account of building India into a significant nation. This year, the theme of the Vigilance Awareness Week was "Eradicate Corruption-Build a new India." The Celebration began with an impressive Special Assembly where 'Integrity Pledge' was administered to the staff and the students.

Impactful speeches in English, Hindi and Punjabi were delivered by the students. A brainstorming session was conducted by the Senior Students on the theme of the week sensitizing students on the ill-effects of corruption.

An Inter-class Debate and a Slogan Writing Competition was held for the Junior section where creativity of the students was brought out in full bloom.

Quiz time was the most thrilling time where questions on theme, ethics and governance practices of Central Vigilance Commission were put up. Very enthusiastically, the students took part in the Essay-Writing Competition with a special emphasis on 'Ethics and integrity during examination.' Attractive prizes and certificates were awarded to the students.

It was a thrill to watch the students making cartoons, posters on moral values, ethics and highlighting the theme. The Art room was abuzz with attractive sheets of posters and cartoons on the walls.

The Chief Guest Director Maj. Gen. J.S. Ghumman (VSM) exhorted the students to sincerely work towards achieving the objective of eliminating corruption in public life. Principal Col. (Dr.) K.N. Padha presented the vote of thanks and advised the students to work hard in such a way that there must be no question of impugn left about our country's progress.

NATIONAL UNITY DAY

The Birth Anniversary of Sardar Vallabhbhai Patel was celebrated and observed as 'Rashtriya Ekta Diwas' or the 'National Unity Day' on October 31, solemnly in a Special Assembly arranged here at Sri Dasmesh Academy, Sri Anandpur Sahib.

It began with a pledge ceremony to instill and re-affirm the inherent strength and resilience of our nation to withstand the actual and potential threats to the unity, integrity and security of our country. Thereafter, various speeches were delivered by the students. Reviving the contribution of Sardar Patel Poster Making and Slogan Writing made the day for the Junior students. In the evening, a Run for Unity took place in which all the students very enthusiastically took part and won medals.

The Chief Guest Director Maj. Gen. G.S Ghumman (VSM) made the students to remember and celebrate the sacrifices and to inculcate greater awareness in public life. Principal Col. (Dr.) K.N Padha in his address to the staff and students ensured that ethical values are ingrained permanently in the minds of the younger generation.

CHILDREN'S DAY

Pandit Jawaharhal Nehru, our first Prime minister was born on 14th of November 1889 in Allahabad (now Prayagraj), Northern Provinces, British India (now Uttar Pradesh, North India). This man had played a very major and substantial role in the Independence of India. During his imprisonment he penned down one of the most precious accounts of Indian Independence history i.e. 'Discovery of India'.

Various speeches were delivered to make students aware of this day. Beautiful poems were also recited which drew a niche in the whole programme highlighting the innocence and goodness of children.

The Director Maj. Gen. J. S. Ghumman (VSM) and Principal Col. (Dr.) K.N. Padha addressed the gathering and accredited more to the knowledge of the students. Sweets were also distributed in all classes which was a perk for all the students.

COMMUNAL HARMONY

Communal Harmony refers to harmony acceptance and the love among the various people of various communities belonging to different castes, race or religion. It is the feeling of unity and national integration in any country. And it is a matter of pride that India has set the biggest example of communal harmony. Sri Dasmesh Academy celebrated Communal Harmony Week in which Group Discussion, Poster making, Slogan writing and rallies were carried out in full vehemence.

SEEKING THE DIVINE BLESSINGS

Sri Dasmesh Academy celebrated Guru Nanak Dev Ji's birthday with religious fervor and gaiety in the Academy campus. Sri Akhand Path Sahib was organized on November 23, 2018 to mark the day. Master Dildeepak Singh and group of four students performed at Takht Sri Kesgarh Sahib which was telecast live on Fastway. A brief program was presented by the students comprising of speeches on the life of Guru Nanak Dev Ji and Kirtan was performed by a group of students in the Academy. It was followed by 'Guru Ka Langar'. Director Maj. Gen. J. S. Ghumman (V.S.M.) and Principal Col. (Dr.) K.N. Padha extended greetings to everybody. Speaking on the occasion, Director Maj. Gen. J. S. Ghumman (VSM) appealed to the students to adopt the principles shown by Guru Nanak Dev Ji. Mrs. Narinder Kaur Ghumman, members of the staff, students and a large number of parents were present at the occasion.

MISCELLANEOUS

ORIENTATION PROGRAMME

Revival is all what we believe in. Seminars and Orientation programs are periodically held to make our passionate teachers aware of innovative teaching methods.

Mrs. Neetu Bala, PGT Accounts attended a workshop on "Life Skills" at Kapurthala on 21st of March, 2018. Workshop was organized by CBSE. The workshop was taken by Mrs. Vinodita Sankhaya. She attended a workshop on "Changes in syllabus of Accountancy" at Panchkula on 14th of July, 2018 . Workshop was organized by Sultan Chand Sons Pvt. Ltd. and workshop was taken by Dr.(CA) G.S Grewal and R.K. Khosla- writer of the book of Accountancy for XI & XII. The workshop was very effective in relevant changes of Accountancy. More than 200 teachers of different schools attended the workshop.

Mrs. Neetu Bala, Mr.Ranvir Saini, Mr. Neeraj Kumar, Mr. Varun Kaplish attended a workshop on "Classroom Management" at St. Soldier Divine International School, Banga on 24th & 25th of March, 2018. Workshop was taken by Mrs. Vega Sharma. The workshop was very wonderful and effective in terms of methods for class room management and a second session of the same workshop was organized in Sri Dasmesh Academy on "Classroom Management" on 1st of June, 2018 for all the members of staff of our Academy by Mrs. Vega Sharma herself.

VACCINATION PROGRAM

Quarterly medical checkups are done by the medical team of Sri Dasmesh Academy. Dr.Ramandeep Kaur(PCMS) and Mr.Ajay Kumar supervised the vaccination programme which was instructed by Punjab Government. Vaccines against Measles and Rubella virus were given to the students.

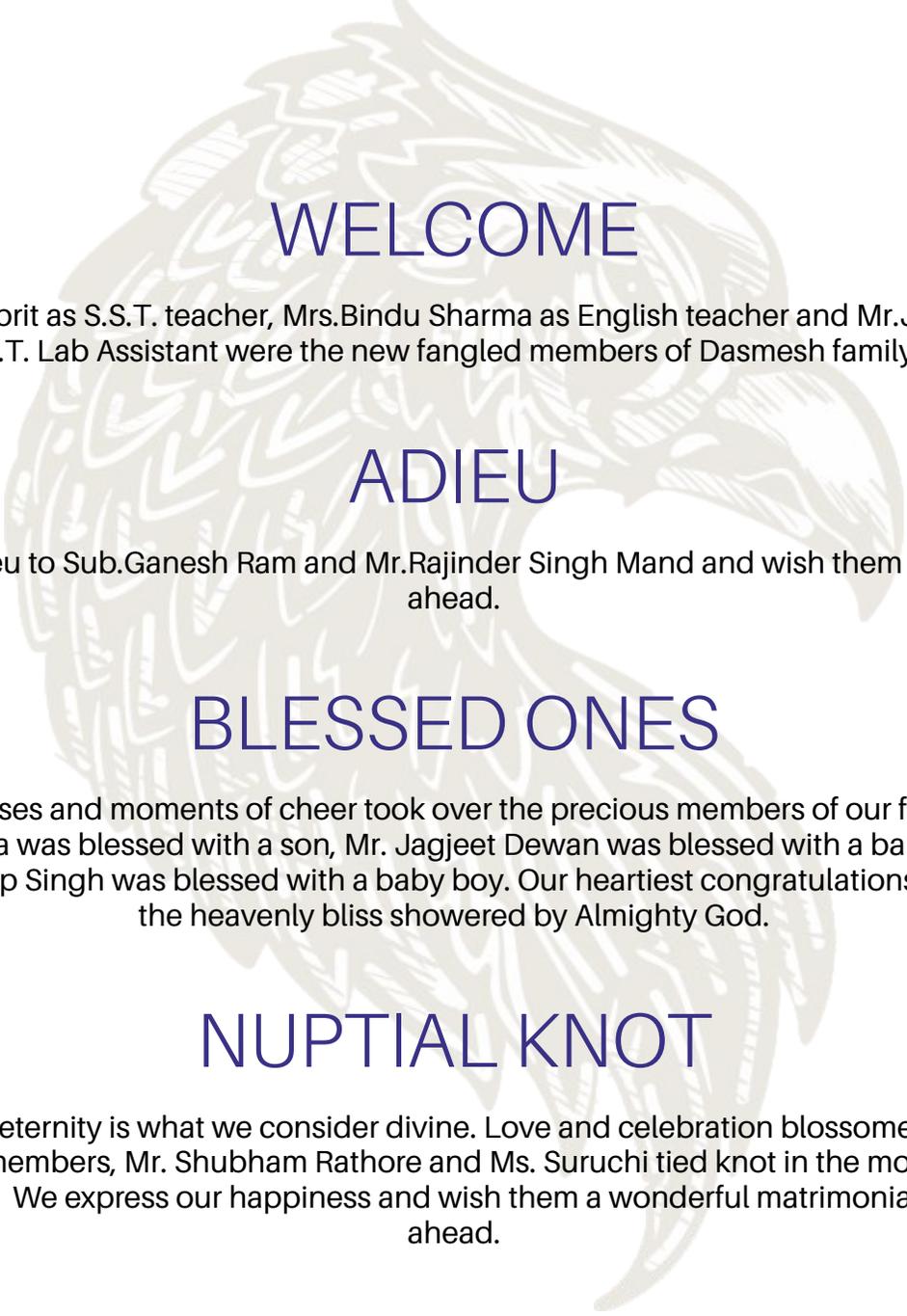
Tetanus immunization was also carried out in the Academy campus.

PARENT TEACHER MEETING

A school progresses well with a healthy interaction with the parents. A heart-to-heart talk is made with the parents to apprise them of the performance of their wards. On 13th October 2018, Director Maj. Gen. J.S Ghumman (VSM) addressed the parents in the Auditorium. Thereafter, teachers met the parents in respective classes to discuss the results.

SILVER LINING

WELCOME

Mrs.Sarvaprit as S.S.T. teacher, Mrs.Bindu Sharma as English teacher and Mr.Jagmohan Singh as I.T. Lab Assistant were the new fangled members of Dasmesh family this year.

ADIEU

We bid adieu to Sub.Ganesh Ram and Mr.Rajinder Singh Mand and wish them a happy life ahead.

BLESSED ONES

Lovely noises and moments of cheer took over the precious members of our family. Mrs. Anjali Rana was blessed with a son, Mr. Jagjeet Dewan was blessed with a baby girl and Mr. Mandeep Singh was blessed with a baby boy. Our heartiest congratulations to them for the heavenly bliss showered by Almighty God.

NUPTIAL KNOT

Love till eternity is what we consider divine. Love and celebration blossomed as our Dasmesh members, Mr. Shubham Rathore and Ms. Suruchi tied knot in the month of April this year. We express our happiness and wish them a wonderful matrimonial journey ahead.

SPORTS CORNER

CBSE CLUSTER TEAM

IPSC CRICKET TEAM

IPSC ATHLETICS TEAM

IPSC FOOTBALL TEAM

IPSC BADMINTON TEAM

XVIII CBSE ATHLETIC MEET CLUSTER, 2018-19

On, 15 Oct 2018. Sri Dasmesh Academy, Athletic Team participated in XVIII CBSE Athletic Meet cluster 2018-19, held at PML SD School, sector 32-C, Chandigarh.

The moment of glory for the Academy is that we were awarded overall Best Performer (Boys) in the U-19 category. There were 14 athletes of the Academy, which included boys and girls. Medals won by our athlete students were 10 Gold medals, 3 Silvers medals, 4 Bronze medals.

5 Gold Medals by Nirmal Singh, Gurlovleen Singh, Manpreet Singh, Mohd. Arslan, Manjinder Singh in 4x400m relay race.

5 Gold Medals by Nirmal Singh, Gurlovleen Singh, Manpreet Singh, Mohd. Arslan, Manjinder Singh in 4x100m relay race.

3 Silver Medals by Gurlovleen Singh in 800 m race, Mohd. Arslan in long jump, Simanpreet Rana in 800m (girls) race.

4 Bronze Medals by Aziz Singh in 5000m race, Ripudaman Kaur in shotput, Simranpreet Rana in 3000m race, Harleen Kaur in Discus throw.

Following athletes participated from our Academy:

Boys:-

- Nirmal Singh
- Gurlovleen Singh
- Mohd. Arslan Majitha
- Aziz Singh
- Manjinder Singh
- Pawanpreet Singh
- Manpreet Singh

Girls:-

- Harleen Kaur
- Ripudaman Kaur
- Kiranjeet Kaur
- Gurlovepreet Kaur
- Simanpreet Kaur Rana
- Simran Bhatti
- Karanveer Kaur

The athletes with their hard work and good performance earned a good name for the Academy in the CBSE Athletic Meet Cluster 2018-19 under guidance of olympian Ranjeet Singh (SAI).

IPSC ATHLETICS MEET 2018

All India, 55th IPSC Athletics Meet 2018, U-19 Boys and Girls held at P.P.S Nabha from 12 November to 14 November, 2018

UNDER-19

NAME	MEDALS	EVENTS
Lovedeep Singh (+2)	Silver	5 Km Walk
Mandeep Singh (+2)	Silver	Hammer Throw
Karanpal Singh (+2)	Silver	110m Hurdles
Nirmal Singh (+2)	Bronze	Discus Throw
Karanpal Singh (+2)	Bronze	400m Hurdles

UNDER-17

NAME	POSITION	EVENTS	ACHIEVEMENT
Bhuvan Thakur (+2)	1 st	Shot put	Selected for National
Daman Singh (+1)	1 st	400m, 200m	Selected for National
Amrit Singh (8)	1 st	3 Km walk	Selected for National
OVERALL TRPOHY		POINTS	
Welham Boys School, Dehradun		(92)	
Yaadvindra Public School, Patiala		(73)	
Doon School, Dehradun		(67)	
Sri Dasmesh Academy, A.P.S		(64)	

**ENGLISH
SECTION**

ECLIPSE OF THE MOON

Eclipse of the moon or Lunar Eclipse occurs when the Earth's shadow covers the moon. During its journey around the Earth, a time comes when the Moon passes through the shadow of the Earth. At this time the Sun, the Earth and the Moon are in straight line. The Earth is between the Sun and the Moon. Its shadow falls on the Moon and it is hidden from our view for some time. When the Moon is partly hidden, it is partial Lunar Eclipse. When it is fully hidden, it is total Lunar Eclipse. A Lunar Eclipse occurs only on a full moon night. But it does not occur on every full moon night. It occurs only when The Sun, The Earth and The Moon are in straight line.

-Diksha
3118, 12th A

DAY IN AND DAY OUT LIFE

When night falls, darkness descends and seemingly nature slows down. Slow motion comes to a standstill, life enters into a slumber and humankind dreams, then, day breaks.

Humankind shakes of its dreams. Life wakes up. The grind begins, thus pace quickens, the world is changed. Nature bursts into full swing. Day runs.....till sundown. Here is the big lesson for us: that which begins must end. Similarly, life takes birth and is obsessed with ultimate destination. But, that which ends must begin again. Nothing lasts, yes, indeed, everything lives again.

This typical principle of life has philosophical connotations. Happiness and sorrow, adversity and prosperity are points on the base of a wheel. They rise and fall as the wheel moves. That is the law of nature.

In nature, nothing is permanent. Change is her eternal ornament. Even death is said to be a renewal of life. If everything were to be permanent, day would have been a day forever and night a night. A horrible scenario!

-Bharat Bhushan Singh Bhandari
Deptt. of Chemistry

CRITICISM- A NECESSARY EVIL

One should avoid an emotional response to adverse remarks and instead learn from it. The basic problem with criticism is that it hurts our ego. We prefer the illusion of perfection to having confront the difficult process of change. It is easy to pay lip service to the nation that no one is perfect but when it comes to application, it is a difficult story.

Criticism by definition is the process of confronting our imperfection. In order to learn from others, we must keep in mind that life is a process of trial and error. Criticism simply forces us to come closer to the type of person we would like to be.

When somebody criticizes us, we must not work against the tendency to defend ourselves. Listening to criticism means attending to what is being said about us. At times, people say something else. For instance he or she may actually mean you are not affectionate enough or attentive enough towards the person. Thus, on first hearing a critical remark, we should not reject it instantly but do some soul searching and examine whether it resonates with what we know of ourselves and whether we can modify it.

When we hear something adverse, we must learn to ignore as much as we can. Criticism usually evokes an emotional reaction. If it is not anger, it is sadness and it hurts. Either way, we become defensive. The trick is to remain calm. If the emotions are too strange to control, it would be better to say, "I am not very open right now. Can we talk about this later?" If you can't say this, think twice before reacting.

However, just because someone is critical about your action, should not force you to change yourself, after listening, reflecting and identifying the behavior criticized, you can decide that though the opinion may be valid it does not merit change. We must be careful, however, not to use this as an excuse to avoid difficult and painful decisions and changes.

**- Rakesh Kumar
Deptt. of Mathematics**

FRIENDSHIP

Friendship is an important part of life and having strong relationships with people will always keep you happy. Good friends will be with you to share good times and stand by you to help you overcome the hard times. They are sincere and make incredible sacrifices without personal motives. They love you because they choose to, not because they should.

Friendship is about having wonderful moments with friends and sticking to them no matter what you do or what goes on. There are friends we hang out with, we shop with or those we head to the movies with. But despite having a goal for every occasion, having a best friend is a huge bonus in life. You get to share your thoughts, dreams, fun times & problems with someone who knows, understands and cares about you. Making friends is one thing, but maintaining a good friendship is a matter of great importance and commitment. Friendship is a very delicate & sensitive relationship.

- Mandeep Kaur
3841, 12th A

REPERCUSSIONS OF TECHNOLOGY ON EDUCATION

Many people treasure their high end technology and use them on day to day basis. What people fail to see is the full potential of their device. Their electronic gadget, when in their own hands, improves their happiness and quality of life. That same gadget in the hands of a student can promote knowledge, gain, personal growth and allows him to receive an overall better education.

Technology plays a vital role in the field of education. Now educational institutes like schools and colleges has made computer education a part of their curriculum. Considering the use of computer technology in almost every sphere of life, it is important for everyone to have atleast the basic knowledge of using computers. Due to computer technology, imparting education has become easier and much more interesting rather than just following the blackboard teaching. Networked computers aid quick communication and enable web access. The utility of computer in education primarily include- Storage of information, Quick data processing, Audio-visual aids in teaching, Better presentation of information, Access to the internet. Computers assist quick communication among students, teachers and parents.

When students are using technology as a tool or a support for communicating with others they are in an active role rather than the passive role of information transmitted by a teacher, textbook or broadcast. The students are to be actively making choices about information and making choices and executing skills than is typical in teacher-led lessons. Moreover, when technology is used as a tool to support students in performing authentic tasks, the students are in the position of defining their goals, making decisions and evaluating their progress. Students find it easier to refer to the internet than searching for information in various books. The process of learning has gone beyond learning from prescribed textbooks. Internet is a larger and easier-to-access storehouse of information. Online education has revolutionized the education industry.

The true value of a computer isn't seen until the user can use it not only as a presentation tool (for making work attractive), and as a productivity tool (for producing work more quickly, effectively, thoroughly), but also as a cognitive tool.
Using computers as cognitive tools A cognitive tool helps you think.

Many people thought computers would revolutionize education by providing individual instruction in the form of tutorials. In particular, as a means of drilling students. Drilling can be helpful to over learn a skill to achieve automaticity, but it doesn't help transfer to meaningful problems. That is, you can learn a skill, you can rote-learn facts, but drilling doesn't help meaningful learning - it doesn't teach understanding.

Although computer tutorials have become somewhat more sophisticated, they still only present a single interpretation of the world - they don't allow students to find their own meaning. They don't teach students to reflect on and analyze their own performance.

"I do not believe that students learn from computers or teachers — which has been a traditional assumption of most schools. Rather, students learn from thinking in meaningful ways. Thinking is engaged by activities, which can be fostered by computers or teachers."
So, the computer itself isn't the issue - the issue, as always, is what you do with it. For example, when the Web is simply used as a source of material that can be downloaded and pasted without thought, then no, it is not of value. But when the learner searches the Web, evaluates the information, finds the gold in the dross, uses that to construct a knowledge base, to develop meaning, then yes, it is a valuable resource.

- Shubham Rathore
IT Deptt.

THE IMPORTANCE OF GAMES AND SPORTS

The importance of sports and games is increasingly recognized in India, from both the educational and social point of view. More and more funds are being allocated for encouraging sports in schools, colleges and universities. In fact, sports have become an essential part of curricula.

Educationist and others have come to the conclusion that it is in the interest of society as a whole that adequate facilities should be provided depending, of course, upon the availability of funds for games and sports for the country's youth, both boys and girls.

Several factors need to be taken into account in this connection. First, Physical fitness is of the utmost importance for everyone, young and old. Participation in games and sports invariably ensures good health, fitness and generally freedom from ailments of various types.

Secondly, regular participation in sports provides a healthy channel for diversion of energy. Wherever students and other youth participate in sports regularly, misdirection of youthful vigour is much less and the tendency to indulge in indiscipline and mischief is curbed.

Thirdly, the statement that "the battle of Waterloo was won on the playfield of Eton", implying that playing games and the spirit of sportsmanship help to inculcate lasting values, which make good soldiers, good fighters and good discipline, apart from promoting 100 percent physical fitness. In British schools and colleges, the fullest importance is given to sports, especially cricket and football.

In any case, the relatively poor show of our athletes in international competitions does not weaken the case for encouraging sports which help to lay the foundations of a healthy, sound society. The cost is returned several fold.

**-Roopleen Kaur
3769, 9th B**

USE OF MATHEMATICS

Mathematics is an important and integral part of our life. There are many ways by which we can look at this aspect. It helps in our everyday life. Whether we are buying anything from a shopkeeper or we are organizing the data of our class, we need mathematics. Our survival has become impossible without it. We would not be able to buy, calculate or do anything related to money without mathematics and would be cheated. It is not possible for us to do or understand science without mathematics. It is in almost every field whether Physics, Chemistry or Biology. Science is incomplete without maths. Therefore we would not be able to understand anything in or around us without mathematics. We would have been dull and dumb without it. Subjects like geometry and algebra help us to develop our thinking. Algebra help us solve the equations for questions that we encounter daily. It increases our imagination and thinking level which helps in every subject and especially in day to day life. Our study is useless without it. The things that we see all around us-gadgets, furniture, table, tubelights nothing could have been made without mathematics.

So we can see that how our life without mathematics would have been and why it is so important. There would have been less discoveries made and inventions done without it. We would still have lived a primitive life. We should always study it with interest and not think it is as a dull and boring subject.

“Mathematics is the most beautiful and most powerful creation of human spirit.”

-Neeraj Kumar
HOD Mathematics

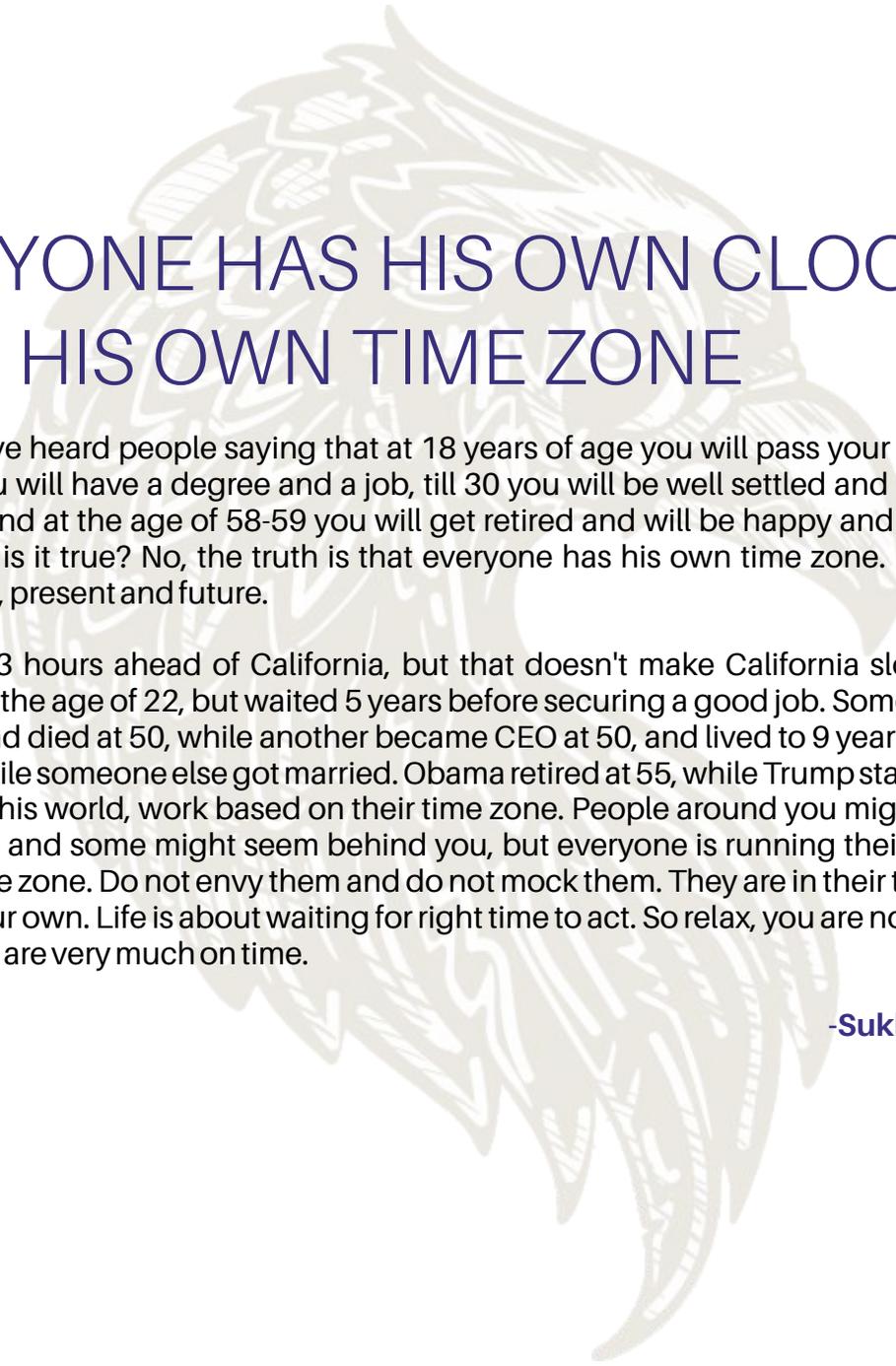
I AM NOT AFRAID OF ENGLISH

Fear, reluctance is what students always encounter in the learning phase. There are instances in everybody's lives that we feel like giving up and losing faith in ourselves. But giving oneself a million chances is what changes the game.

Being a Army brat I have lived in many places. I have gathered knowledge about different cultures. Wherever I lived till class 10th, I have studied in Army Public schools of Bikaner, Patiala, Merrut, Lucknow and Kolkata. Though I learnt English very well in these schools but I was not much confident about myself and I never liked to talk in English. When I had to speak to school authorities and our English teacher, I had to speak in English but that was not a big deal. The big deal for me was going on stage. This fear of stage was gone, when I joined SDA. It was my first week in SDA and my class teacher asked me for presenting a topic in the assembly. However, I said 'yes'. I was a bit nervous on that day but my performance was fabulous as mentioned by many teachers and friends. On that day I felt that I am not afraid of English. That was just a beginning and from there onwards there was no looking back and I started to take part in competitions, such as debates, declamations, etc. I would just like to add a famous quote -

"If there is no struggle, there is no progress." - Frederick Douglass

**-Dildeepak Singh
4944, 12th B**

EVERYONE HAS HIS OWN CLOCK WITH HIS OWN TIME ZONE

You must have heard people saying that at 18 years of age you will pass your school, at the age of 22 you will have a degree and a job, till 30 you will be well settled and have a happy married life and at the age of 58-59 you will get retired and will be happy and satisfied with your life. But is it true? No, the truth is that everyone has his own time zone. Everyone has different past, present and future.

New York is 3 hours ahead of California, but that doesn't make California slow. Someone graduated at the age of 22, but waited 5 years before securing a good job. Someone became CEO at 25, and died at 50, while another became CEO at 50, and lived to 90 years. Someone is still single while someone else got married. Obama retired at 55, while Trump started at 70. Everyone in this world, work based on their time zone. People around you might seem to be ahead of you and some might seem behind you, but everyone is running their own race, in their own time zone. Do not envy them and do not mock them. They are in their time zone and you are in your own. Life is about waiting for right time to act. So relax, you are not late, you are not early. You are very much on time.

-Sukhsehaj Singh
3360, 11th A

CORRUPTION- A SOCIAL EVIL

We have got a very controversial problem to discuss about that is 'Corruption in India'. Power doesn't corrupt people, people corrupt the power. Corruption basically is an activity done by a person to get advantage over others. One common misconception people have is that corruption takes place at the government level and people having a lot of money are corrupt. But the truth is that we common people too are corrupt.

We don't want to do our duties and step back, isn't that corruption?

We always say that corruption should be eradicated. But do we really mean it? Are we genuinely working for it?

The basic inception of corruption starts with the opportunistic leader. The corruption is the result of connection between beaurocrats, politicians and criminals. In today's sunario if a person wants a government job, he has to pay lakhs of rupees to the high officials. Corruption is damaging the supreme power.

Now days paying tax is the most popular form of corruption, which we common people think that this is for upliftment for the country but the fact is that this money goes in the pockets of government officers.

People think that corruption stars from higher level to the lower level that is government to the common people but the reality is that it starts from common people and then to the government level. The most common reason for corruption is taking bribe, but this is because of low wages offered to the government officers.

Harsh laws should be implemented to stop corruption. Before standing against corruption, a person should first stop his corrupt thoughts and then stop others and following this one day corruption will end and that day India will become a developed country.

-Ishir
5110, 11th A

MNEMONIC DEVICES FOR SCIENCE

1. $E=mc^2$

(Elephants are afraid of Mice critters)

2. Order of Taxonomy:

Kids prefer cheese over fried green spinach kingdom, phylum, class, order, family, genus, species.

3. Twinkle Twinkle Little Star, power equals I squared R

Exp. Power = $V \times V \times I$

4. Activity Series

Potassium > Sodium > Calcium > Magnesium > Aluminium > Zinc > Iron > Tin > Lead > Hydrogen > Copper > Mercury > Silver.

Popular scientists can make a zoo in the Love Humid Country more satisfactorily.

5. Long Division

Divide, Multiply, Subtract, Compare, Remainder.

Does McDonald's sell Cheeseburgers Raw?

Palak
5136, 11th A

STRATEGIES TO IMPROVE YOUR MATH GRADES

Many students and parents ask for pointers and techniques to best learn math.

If you don't understand something, focus on mastering that topic before moving on the next topic. It sounds simple, but it is absolutely essential.

Math is very much like learning to read. If you don't know your letter sounds then you have no hope of being able to sound out words of course there is no way possible that you could read a book.

Work example problems and check your answers to gain practice with every lesson. After reading the section in your textbook, begin working examples from the end of the chapter. Always begin with the easiest problems in your book, even if you think it will be too easy to solve. This is very important to build your confidence. When you study and do homework, try to find a quiet place to do it. Try to find a quiet spot in your home or in the library to get your school work done and you will get your work done much more quickly because you will be able to focus and observe more.

If someone asks you for help, try to explain the topic to them as best as you can. Those who can teach others have a true grasp of the material. Try to help others, even if your own work will take longer. It will help you understand at a fundamental level what the stumbling blocks are for the topic, which will help you as you move on in your math studies.

Keep your solutions neat and clean and line-by-line. Always solve problems vertically, with one step on every line. It may take more paper, but you will be able to follow your steps much more easily. More importantly, the teacher will be able to follow your work much better which allows him/her to give you partial credit.

**-Gurpreet Kaur
4768, 12th A**

TRY TRY BUT DON'T CRY

Try Try But Don't Cry,

As the more I try,

The more I learn.

I practice math with my heart and soul.

Yet, I am not able to achieve my goal

I never get full marks in maths, In spite of my great endeavours fate is never in my favour.

I really want to improve my math for this I'm trying my level best.

I am candid so I confess, in mathematics examination I always create a mess.

All the answers I guess and ultimately the marks I get are quite less.

But seriously I have to improve because in our lives maths plays a significant role.

I don't have a big heart. But I decided to give maths a start. For the first four years I started to write until I finally saw a light.

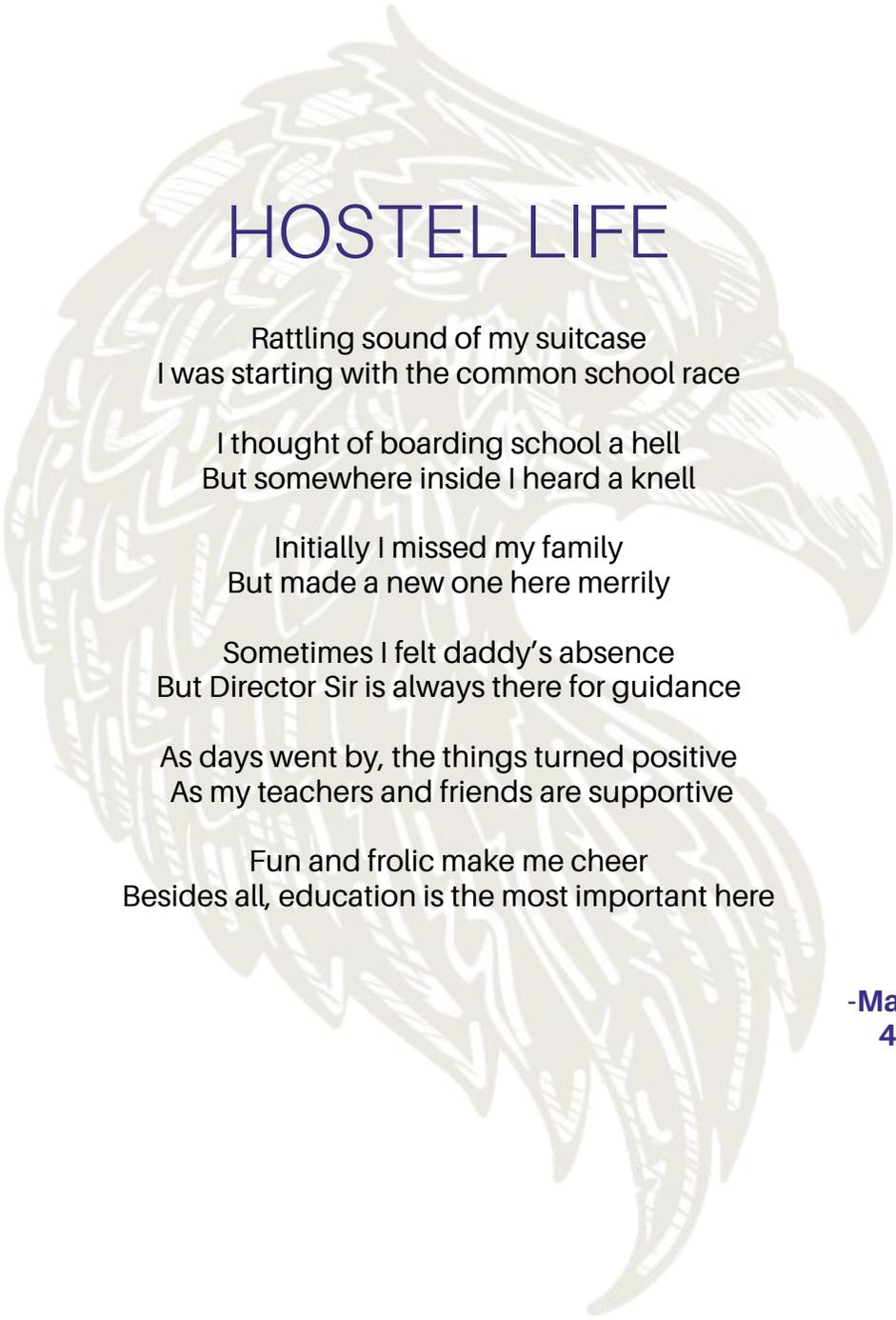
I began to study the points in plane

I discovered that the coordinates could obtain.

Many different points to create a curve. But what type of purpose would this serve?

I started to write once more and soon the words began to soar through the countries over the seas.

**-Aman Kaushal & Karandeep Singh
4868, 4900
12th A**

HOSTEL LIFE

Rattling sound of my suitcase
I was starting with the common school race

I thought of boarding school a hell
But somewhere inside I heard a knell

Initially I missed my family
But made a new one here merrily

Sometimes I felt daddy's absence
But Director Sir is always there for guidance

As days went by, the things turned positive
As my teachers and friends are supportive

Fun and frolic make me cheer
Besides all, education is the most important here

-Manvi Sharma
4903, 12th A

AUTOCAD (DESIGNING -SOFTWARE)

AutoCAD is a commercial computer-aided design (CAD) and drafting software application. Developed and marketed by Autodesk, AutoCAD was first released in December 1982 as a desktop app running on microcomputers with internal graphics controllers. Before AutoCAD was introduced, most commercial CAD programs ran on mainframe computers or minicomputers, with each CAD operator (user) working at a separate graphics terminal. Since 2010, AutoCAD was released as a mobile- and web app as well, marketed as AutoCAD 360.

AutoCAD is used across a wide range of industries by architects, project managers, engineers, graphic designers, town planners and many other professionals. It was supported by 750 training centers worldwide in 1994.

AutoCAD is licensed for free to students, educators, and educational institutions, with a 36-month renewable license available. The student version of AutoCAD is functionally identical to the full commercial version, with one exception: DWG files created or edited by a student version have an internal bit-flag set ('the educational flag'). When such a DWG file is printed by any version of AutoCAD (commercial or student) older than AutoCAD 2014 SP1, the output includes a plot stamp/banner on all four sides. Objects created in the Student Version cannot be used for commercial use. Student Version objects "infect" a commercial version DWG file if they are imported in versions older than AutoCAD 2015.

-Ishir
5110, 11th A

गुरुब्रह्मा गुरुर्विष्णु
गुरुर्देवो महेश्वरः।
गुरुःसाक्षात् परब्रीह्मा
तस्मै श्रीगुरवे नमः॥

अंग्रेजी भाषा से चाहे होए हम प्रवीण, पर हिंदी के ज्ञान बिन रहेंगे हीन के हीन ।

आज चाहे अंग्रेज़ी बोलने वाले को सर्वश्रेष्ठ माना जाता है। अंग्रेज़ी को ही ऊँची पदवी दी गई है, परन्तु जो स्थान हिन्दी का हमारे दिलों में है उसका स्थान कोई और भाषा नहीं ले सकती।

हिन्दी हमारी मातृभाषा है। यह न सिर्फ़ भारत बल्कि पूरे विश्व में अधिकतम बोले जाने वाली भाषा है।

भाषा अपने विचारों को प्रकट करने का सर्वश्रेष्ठ साधन है। हमारे विद्यालय में हिन्दी भाषा को बढ़ावा देने के लिए प्रत्येक वर्ग में अंतर सदन कविता उच्चारण प्रतियोगिता, वाद विवाद प्रतियोगिता, आशुभाषण प्रतियोगिता, भाषण प्रतियोगिता आदि करवाई जाती हैं। इन सब प्रतियोगिताओं को करवाने के पीछे का मंतव बच्चों की छुपी भावनाओं को बाहर निकालना, उनमें आत्मविश्वास लाना, रंगमंच का डर दूर करना, आने वाले समय के लिए उन्हें तैयार करना और विद्यालय को ऊँचाइयों पर लेकर जाना है। यह सब सभापति महोदय, प्रधानाचार्य जी और हिंदी विभाग के प्रयत्नों द्वारा संभव है।

अर्चिता
दसवीं 'ब'

अनमोल वचन

अपने दिल का राज़ अपने दोस्त
को भी मत बताओ क्योंकि दोस्त
के भी आगे दोस्त है।
मूर्ख मित्र से समझदार दुश्मन
अच्छा होता है।
उस दोस्त से दोस्ती मत करो
जिसकी आदत दूसरों को दोषी
ठहराने की हो।
सच्चे दोस्तों की पहचान
मुसीबत के समय की जाती है।
गलती करना मानवता है गलती
को न मानना शैतानियत है।
सबसे उत्तम बदला क्षमा है।
जो व्यक्ति तुम्हारे दोष बताता है
उसे अपना प्रिय मित्र समझो।
सबसे महत्वपूर्ण समय वह है जो
आपके हाथ में है।
समझदार होना अच्छी बात है
मगर खुद को समझदार समझना
बुरी बात है।
खुश रहना चाहते हो तो दूसरों
को खुश रखो।

अगर चाहते हो

बनना चाहते हो तो ईमानदार बनो।
बोलना चाहते हो तो सदा सच
बोलो।
पीना चाहते हो तो गुस्से को पीयो।
मरना चाहते हो तो देश के लिए मरो।
दौड़ना चाहते हो तो अज्ञानता से
दौड़ो।
पहनना चाहते हो तो सादा पहनो।
बनना चाहते हो तो अच्छे नागरिक
बनो।
भक्त बनना चाहते हो तो देश भक्त
बनो।
बचना चाहते हो तो काम, क्रोध,
लोभ एवं अहंकार से बचो।
देखना चाहते हो तो अपने अवगुणों
को देखो।
प्यार करना चाहते हो तो परमात्मा
से करो।

गुरशरन कौर
(हिंदी विभाग)

शिक्षा का महत्व

सब से प्रथम कर्तव्य है शिक्षा बढ़ाना देश में।
शिक्षा बिना ही आज हम सब पड़े हैं कलेश में।
शिक्षा बिना कोई कभी बनता नहीं सत्पात्र है।
शिक्षा बिना कल्याण की आशा दुराशा मात्र है।
मनुष्य अपने लघु जीवन को सुन्दर रूप में देखना चाहता है। इस
लक्ष्य की पूर्ति के लिए वह अनेक साधनों को अपनाता है। इन
साधनों में शिक्षा सर्वोत्तम साधन है। शिक्षा के अभाव में मनुष्य
न अपनी उन्नति कर सकता है और न राष्ट्र और जाति के उत्थान
में सहयोग दे सकता है। संसार में जितने भी राष्ट्र उन्नत हैं,
वे शिक्षा के बल पर इतने ऊंचे उठे हैं।
ज्ञान का उदय जीवन और जाति में व्याप्त अन्धकार
को नष्ट करता है। इसके द्वारा मनुष्य अपने अधिकारों एवं कर्तव्यों
को समझता है। शिक्षा ही जीवन बनाती है। शिक्षा के साथ चरित्र का
भी गहरा सम्बन्ध है। चरित्रवान् शिक्षित व्यक्ति समाज और राष्ट्र
का बड़ा उपकार कर सकता है।

पूजा शर्मा
(हिंदी विभाग)

पेड़

अगर पेड़ भी चलते होते,
कितने मज़े हमारे होते।
बाँध तने में उसके रस्सी,
चाहे जहाँ कहीं ले जाते।
जहाँ कहीं भी धूप सताती,
उसके नीचे झट सुस्ताते।
जहाँ कहीं वर्षा हो जाती,
उसके नीचे हम छिप जाते।
लगती जब भी भूख अचानक,
तोड़ मधुर फल उसके खाते।
आती कीचड़ बाढ़ कहीं तो,
झट उसके उपर चढ़ जाते।
अगर पेड़ भी चलते होते,
कितने मज़े हमारे होते।

परनीत कौर
नवमी'ब'

बेटी

बेटी सदा से अधिवक्ता रही है
अपनी मुवविकल माँ की ।
माँ - बाप की तकशर में
रिश्ते- नातों की मझ धार में ।

बेटी सदा रही है पिता के करीब
उसके बहुत से सुख-दुख की भागीदार ।
जो अकसर पिता नहीं कर पाता है
उसकी माँ से भी।

बेटी धाय माँ जैसी है अपने भाई-बहनों की
व्याकुल रहती है उनकी चिंता में
न्योछावर कर देती है,
बहुत बार अपना यौवन,
अपना जीवन बना लेती है
मंजिल अपने भाई - बहन के ही स्वप्न ।

आरुशी शर्मा
नवमीं'अ'

भ्रष्ट आचार (व्यंग्य)

मैंने मेरे मित्र से पूछा -
“मेरे दोस्त मेरे यार
तू प्रयोगशाला में कौन सा
प्रयोग कर रहा है लगातार ?”
वह बोला,
मैं जीवन भर के आदर्शों को मार रहा हूँ,
एक नए तरह का आचार डाल रहा हूँ,
यह आचार न नींबू का , न आम का ।
और न ही किसी आम आदमी के काम का
अब देख ,
मैं झूठ की कड़ाही में छल कपट का तेल डालूँगा ,
उसे ठगता की आँच पर उबालूँगा ,
सिद्धांतों के टुकड़े करूँगा ,
इसे नीचता के रंगीन बर्तन में भरूँगा ,
फिर डालूँगा इसमें कुटिलता के मिर्च मसाले ,
बीस पीढ़ियों तक खाएँगे मेरे भाई, भतीजे और ससुराल वाले ।
इस आचार का रंग कुछ ऐसा खिलेगा
यह किस चीज़ का है , पता नहीं चलेगा
इस देश के डॉक्टर, इंजीनियर, अधिकारी
टी.टी, कंडक्टर आदि इसे खाएँगे बार- बार
इस आचार का नाम होगा - भ्रष्ट आचार ।

हरप्रीत
बारवीं अ

हम कुछ करके दिखलाएँगे

है शौक यही, अरमान यही,
हम कुछ करके दिखलाएँगे।
मरने वालों की दुनिया में हम,
अमरों में नाम लिखाएँगे।
जो लोग गरीब भिखारी हैं,
जिन परन किसी की छाया है।
हम उनको गले लगाएँगे,
हम उनको सुखी बनाएँगे।
जो लोग अंधेरे घर में हैं,
अपनी ही नहीं नजर में हैं।
उनके घर के हर कोने में,
उद्दम का दीप जलाएँगे।
रोको मत आगे बढ़ने दो,
आजादी के रखवाले हैं।
हम मातृभूमि की सेवा में,
अपना सर्वस्व लगाएँगे।
हम उन वीरों के बच्चे हैं,
जो धुन के पतके सच्चे थे।
हम उनका मान बढ़ाएँगे
हम जग में नाम कमाएँगे।

अरमान
छठी अ

अमर जवान ज्योति

भारत की शान में,
वीरों के सम्मान में,
जगती है एक ज्योति,
नाम है जिसका अमर जवान ज्योति।
वीरों ने बलिदान दिए,
भारत माँ ने स्वीकार किए,
याद में उनकी जगती है एक ज्योति,
नाम है जिसका अमर जवान ज्योति।
वीर थे वो बहुत महान,
जिन्होंने दिए हैं बलिदान,
शान में उनकी जगती है एक ज्योति,
नाम है जिसका अमर जवान ज्योति।

अरकांश
सातवीं अ

सच्ची सुंदरता

तन और मन की सुंदरता क्या,
आओ करती हूँ आज मैं बयाँ
तन आभूषणों से शोभा पाए,
मन करुणा से निखार पाए।
तन लोगों को खूब लुभाए,
मन खुद सब को पास बुलाए।
तन-सौंदर्य दिनों-दिन घटता जाए,
मन-सौंदर्य प्रतिपल ही बढ़ता जाए।
आँखों का सौंदर्य बाहरी सुंदरता देखे,
मन की आँखें अंदरूनी सुंदरता देखे।
क्यों न सूरत की सुंदरता को छोड़ दें,
सीत-सौंदर्य से सबका दिल जोड़ दें।

रीति शर्मा
ग्यारवीं अ

शिक्षा

जीवन में जिनका कोई लक्ष्य नहीं,
वो ऐसे ही बह जाते हैं, जैसे पत्ते पानी में बह जाते हैं।
बहुत जरूरी होती शिक्षा, सारे अवगुण धोती शिक्षा,
चाहे जितनी पढ़ ले हम, कभी न पूरी होती शिक्षा।
शिक्षा पाकर ही बनते हैं नेता, अफसर, शिक्षक, मंत्री
वैज्ञानिक, व्यापारी और साधारण रक्षक।
कर्तव्यों का बोध कराती शिक्षा, अधिकारों का ज्ञान
शिक्षा से ही मिल सकता है, सर्वोपरि सम्मान।
बुद्धिमान को बुद्धि देती, अज्ञानी को ज्ञान
शिक्षा से बन सकता है, भारत देश महान।

वृंदा शर्मा
सातवीं अ

मीठी बोली का महत्त्व

'वाणी' ही मनुष्य को अप्रिय व प्रिय बनाती है। यदि मनुष्य मीठी वाणी बोले, तो वह सबका प्यारा बन जाता है और उसमें अनेक गुण होते हुए भी यदि उसकी बोली मीठी नहीं है तो उसे कोई पसंद नहीं करता। इस तथ्य को कोयल और कौवे के उदाहरण द्वारा सबसे भली प्रकार से समझा जा सकता है। दोनों देखने में समान होते हैं परंतु कौवे की कर्कश आवाज और कोयल की मधुर बोली दोनों की अलग-अलग पहचान बनाती है, इसलिए कौवा सबको अप्रिय और कोयल सबको प्रिय लगती है। "कौवे की कर्कश आवाज और कोयल की मधुर वाणी सुन सभी जान जाते हैं, दोनों के गुण"। मनुष्य अपनी मधुर वाणी से शत्रु को भी अपना बना सकता है। ऐसा व्यक्ति समाज में बहुत आदर पाता है। मधुर बोली सुनने वाले व बोलने वाले दोनों के मन को शांति मिलती है। इससे समाज में प्रेम व भाईचारे का वातावरण बनता है। अतः सभी को मीठी वाणी बोलनी चाहिए तथा अहंकार व क्रोध का त्याग करना चाहिए।

जन प्रीत सिंह
आठवीं ब

धीरज, धर्म, मित्र और नारी

गोस्वामी तुलसीदास बहुत सूझबूझ से काम लेते थे उनकी विचार शक्ति इतनी बेजोड़ थी कि उनसे जीवन का कोई क्षेत्र अछूता नहीं रहा। उनका अनुभव व्यवहारिक है तभी तो उन्हें सुझा -
धीरज, धर्म, मित्र और नारी, आपातकाल परखिए चारी

तुलसी का यह विचार मानव जीवन की आधारशिला है। धैर्य, धर्म, मित्र और नारी मानव जीवन के लिए प्रमुख हैं। इनकी उचित परीक्षा विपत्ति में ही होती है। हम इन पर विचार करेंगे। तुलसी ने बहुत सोच कर यह चौपाई जनमानस के लिए रामचरितमानस में लिखी।

धैर्य बहुत आवश्यक है। व्यक्ति विचलित तभी होता है, जब उसका धैर्य टूट जाता है। जो व्यक्ति संकट में भी धैर्य बनाए रखता है, उसे कभी नीचा नहीं देखना पड़ता। तुलसी को यह बात राम के चरित्र से मिली। राम का राजतिलक होने जा रहा था और उन्हें मिला १४ वर्ष का वनवास। राम ने अपना धैर्य नहीं खोया। उन्होंने अपना मन प्रसन्न रखा और इसी में हित समझा। यही हुआ कि वे मर्यादा पुरुषोत्तम राम कहलाए। इस प्रकार के उदाहरण रामचरितमानस के अतिरिक्त महाभारत एवं इतिहास में बहुत मिलते हैं। धर्मराज युधिष्ठिर, महाराणा प्रताप को कौन नहीं जानता। इन सभी पर कितनी आपदाएँ आईं किंतु वे धैर्य से काम लेते रहे और विजय हुए।

धर्म जीवन की आधारशिला है। इसका निर्वाह कठिन है। धर्म संकट सबसे बड़ा संकट है। इसकी परीक्षा संकट में ही होती है। धर्म ही संकट से बचाता भी है। जिसने संकट आने पर धर्म छोड़ दिया वह व्यक्ति कुछ भी नहीं कर सकता।

वास्तविक धर्म कर्तव्य निर्वाह है। चाहे कितना संकट आए व्यक्ति को अपने कर्तव्य को नहीं भूलना चाहिए। महापुरुषों के चरित्र का अनुकरण कर हम धर्म का निर्वाह प्रत्येक संकट में कर सकते हैं। भगवान राम चाहे तो वह नहीं जाते, किंतु पिता की आज्ञा मानना उन्होंने अपना धर्म समझा और घबराए नहीं। राजा हरिश्चंद्र पर कितना संकट आया पर अपना कर्तव्य निर्वाह कर सत्यवादी कहलाए। दधीचि ने देवताओं की रक्षा करने के लिए अपना शरीर ही दान कर दिया, यह त्याग धर्म निर्वाह हेतु किया। गुरु गोविंद सिंह का त्याग किसी से छिपा नहीं है। मित्र से बढ़कर कोई नहीं होता। मित्र जैसा कोई भी सुख - दुख में सहायक नहीं होता है। सच्चा मित्र तभी कसौटी पर खरा उतरता है, जब वह संकट में साथ देता है। अधिकांश ऐसा देखा जाता है कि संकट आने पर मित्र साथ छोड़ जाते हैं, वे सच्चे मित्र नहीं हैं। ऐसे व्यक्ति मित्र नहीं स्वार्थी होते हैं। वह केवल अपने कार्य सिद्धि के लिए भी दिखावटी मित्र बने रहते हैं। मित्रता की सही परीक्षा तो सुदामा और कृष्ण के उदाहरण से ही होती है। कहाँ सुदामा और कहाँ कृष्ण। दोनों में कितना अंतर है, किंतु विपत्ति आने पर श्रीकृष्ण ने जो किया सभी जानते हैं। नारी में तीनों ही गुण समाहित हैं। वह धैर्य की साक्षात् प्रतिमा है। पति धर्म उसका सच्चा धर्म है। इसीलिए सच्ची मैत्री, सच्चा कार्य और सती नारी सदैव खरे उतरते हैं, वह कभी संकट में साथ नहीं छोड़ते। उपर्युक्त विवरण से सत्य है कि धीरज, धर्म, मित्र और नारी की सही पहचान संकट में ही होती है।

मानवी शर्मा
बारवीं अ

जरूरी है विदेश पलायन को रोकना

बीते दौर का एक लोकप्रिय फिल्मी गीत है “सात समंदर पार से, गुड़ियों के बाजार से, अच्छी सी गुड़िया लाना, पापा जल्दी आ जाना” इस गीत में विदेश गमन के आकर्षण को बहुत ही खूबसूरत तरीके से व्यक्त किया गया है। बेशक यह उस दौर का गीत है, जब सात समंदर पार जाना इतना आसान नहीं था। लेकिन आज भी विदेशी धरती के लिए आकर्षण जस का तस बरकरार है। शायद ही कोई ऐसा होगा जो विदेश का नाम सुनकर खुशी से फूला ना समाए। लेकिन यह भी सच है कि आर्थिक प्रगति के तमाम दावों के बावजूद भारत से विदेश जाने का सिलसिला कम नहीं हुआ है। जनवरी 2015 तक के आंकड़ों को देखें तो विदेशों में कुल भारतीयों की संख्या तीन करोड़ के आसपास है। जिसमें पौने दो करोड़ ऐसे हैं जिन्हें उस देश की नागरिकता मिल चुकी है। कुछ देशों में तो भारतीयों की संख्या इतनी अधिक है, कि वहां एक लघु भारत के दर्शन होते हैं। वैसे तो अधिकांश भारतीय विदेशों में अच्छी नौकरी और सुविधाओं के कारण जाना पसंद करते हैं जो उन्हें वहां आसानी से मिल जाती हैं। इनमें बड़ी संख्या अमीरों की भी है, जो विदेश जाना पसंद करते हैं इसका मुख्य कारण टैक्स प्रणाली व भारत की व्यापार कार्य संस्कृति जिम्मेदार है।

वैसे तो भारत से विदेश जाने के पीछे अभी तक मुख्यतः आर्थिक कारण ही रहे हैं। लेकिन इधर कुछ समय से उच्च शिक्षा के लिए भी बड़ी संख्या में भारतीय छात्र विदेश जा रहे हैं। एक अनुमान के अनुसार हर वर्ष लगभग डेढ़ लाख भारतीय छात्र विदेश में पढ़ाई के फार्म भरते हैं। इसमें अकेले अमेरिका में २५००० छात्र पढ़ने जाते हैं। अमेरिका के बाद ऑस्ट्रेलिया, न्यूजीलैंड, कनाडा आदि के देशों में भी भारतीय छात्र उच्च शिक्षा के लिए जाना पसंद करते हैं।

नेशनल सेंटर फॉर साइंस एंड इंजीनियरिंग स्टैटिस्टिक्स के जारी आंकड़ों के अनुसार एशिया से अमेरिका जाने वाले प्रवासी वैज्ञानिकों और इंजीनियरों में सबसे बड़ी संख्या भारतीयों की है। २००३ की तुलना में २०१३ में इनकी संख्या में ८५ फीसदी इजाफा हुआ है।

यह चौंकाने वाली बात है और देश के हित में गंभीर चिंता का विषय है। रोजी रोटी के लिए विदेशों को पलायन करना आम बात है। लेकिन जब किसी देश से अमीर व्यापारी व उसकी युवा प्रतिभाएं विदेशों का रुख करने लगे तो इस पर सोचा जाना चाहिए। अगर यही हालात रहे तो भारत को आने वाले समय में इस नई समस्या से भी जूझना होगा।

साक्षी
दसवीं ब

करत-करत अभ्यास ते जड़मति होत सुजान

कालिदास उसी डाली को काट रहे थे जिस डाली पर बैठे थे। विद्योत्तमा नामक विदुषी राजकन्या का मान भंग करने का षड्यंत्र कर रहे तथाकथित विद्वान वर्ग को वह व्यक्ति(कालिदास)सर्वाधिक जड़मति और मूर्ख लगा। सो वे उसे ही कुछ लाभ लालच दे, कुछ ऊटपटाँग सिखा-पढ़ा महापंडित के वेश में सजा धजा कर राज दरबार में विदुषी राजकन्या विद्योत्तमा से शास्त्रार्थ करने के लिए ले गए। उस मूर्ख के ऊटपटाँग मौन संकेतों की मनमानी व्याख्या कर षड्यंत्रकारियों ने उस विदुषी से विवाह करा ही दिया, लेकिन प्रथम रात्रि में ही वास्तविकता प्रकट हो जाने पर पत्नी के तानों से घायल होकर ज्यों घर से निकले, कठिन परिश्रम और निरंतर साधना रूपी रस्सी के आने - जाने से घिस -पीटकर महाकवि कालिदास बनकर घर लौटे। स्पष्ट है कि निरंतर अभ्यास ने तपा कर उनकी जड़मति को पिघलाकर बहा दिया और जो बाकी बचा था, वह खरा सोना था।

इतिहास में और भी इस प्रकार के कई उदाहरण खोजे वह दिए जा सकते हैं। हमें अपने आसपास इस प्रकार के लोग मिल जाते हैं जो देखने सुनने में निपट अनाड़ी और मूर्ख प्रतीत होते हैं। वह अकसर इधर-उधर मारे- मारे भटकते रहते हैं, फिर भी हार न मान अपनी सुनियोजित भटकन अनवरत जारी रखा करते हैं। तब एक ऐसा भी दिन आता है कि जब अपने अनवरत अध्ययनवास से निखरा उनका रंग रूप देख कर प्रायः दंग रह जाना पड़ता है

दिलदीपक सिंह
बारवीं ब

ACADEMIC STAFF

ADMINISTRATIVE STAFF

SUPPORT STAFF

MESS STAFF

BAND

NCC

**PUNJABI
SECTION**

ਸ਼ਬਦ

ਦੇਹ ਸ਼ਿਵਾ ਬਰ ਮੋਹਿ ਇਹੈ ,
ਸੁਭ ਕਰਮਨ ਤੇ ਕਬਹੂੰ ਨ ਟਰੇ ॥

ਅਰਥ : ਹੇ ! ਸ਼ਿਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਸਾਜਣ ਵਾਲੇ ਪਰਮ ਪਿਤਾ ਪਰਮਾਤਮਾ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵਰਦਾਨ ਦੇਣ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰੋ ਕਿ ਸੁਭ ਕਾਰਜ ਕਰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਨਾ ਹੱਟਾਂ ਨਾ ਟੱਲਾਂ ।

ਨਾ ਡਰੋ ਅਰਿ ਸੋ ਜਬ ਜਾਇ ਲਰੋਂ ,
ਨਿਸਚੈ ਕਰ ਆਪਣੀ ਜੀਤ ਕਰੋਂ ॥

ਅਰਥ : ਜੀਵਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਜ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਗਰ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਲੜਨਾ ਵੀ ਪਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਆਪ ਜੀਦਾ ਨਾਂ ਲੈ ਕੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰ ਜਾਵਾਂ ਤੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਜਿੱਤ ਨੂੰ ਧਾਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜਿੱਤ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਵਾਂ ।

ਅਰ ਸਿੱਖ ਹੋ ਆਪਣੇ ਹੀ ਮਨ ਕੋ ,
ਇਹ ਲਾਲਚ ਹਉ ਗੁਨ ਤਉ ਉਚਰੋਂ ॥

ਅਰਥ : ਹਰ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਇਤਨਾ ਸ਼ੁੱਧ ਤੇ ਨਿਰਫਲ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਲਾਲਚ ਤੇ ਹਉਮੈ ਦਾ ਕੋਈ ਸਥਾਨ ਨਾ ਰਹੇ । ਅਗਰ ਲਾਲਚ ਕਰੇ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਤੇ ਚੰਗਿਆਈਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਦਾ ।

ਜਬ ਆਵ ਕੀ ਅਉਧ ਨਿਧਾਨ ਬਨੈ ,
ਅਤ ਹੀ ਰਨ ਮੈਂ ਤਬ ਜੁਝ ਮਰੋਂ ॥

ਅਰਥ : ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅੰਤਲੇ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਪੁੱਜ ਜਾਵਾਂ ਅਰਥਾਤ ਮੇਰੀ ਉਮਰ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਮੈਂ ਪ੍ਰਭੂ ਸਿਮਰਨ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝ ਕੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦਾ ਰਹਾਂ ਤੇ ਧਰਮ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਜਾਨ ਦਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਜੀਵਨ ਰੂਪੀ ਤੇ ਲੜਾਈ ਰੂਪੀ ਰਨ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਜੁਝਦਾ ਹੋਇਆ ਮੌਤ ਨੂੰ ਗਲੇ ਲਗਾ ਲਵਾਂ ।

ਜ਼ਫ਼ਰਨਾਮਹ : ਫ਼ਤਹਿ ਦੀ ਚਿੱਠੀ

ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਦਸਵੀਂ : ਸਾਹਿਬ- ਏ - ਕਮਾਲ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਜ਼ਫ਼ਰਨਾਮਹ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਫ਼ਾਰਸੀ ਵਿੱਚ ਬੜੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਚਨਾ ਹੈ । ਗੁਰੂ
ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਫ਼ਤਹਿ ਦੀ ਚਿੱਠੀ (ਜ਼ਫ਼ਰਨਾਮਹ) ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਅੰਤਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਭੇਜੀ ਸੀ
ਜਦੋਂ ਉਹ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ । ਇਹ ਰਚਨਾ ਸ਼੍ਰੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ । ਇਸ
ਦੀ ਇੱਕ ਖ਼ਾਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਹੱਤਤਾ ਵੀ ਹੈ । ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ 11 ਨਵੰਬਰ 1675 ਈ. ਨੂੰ
ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਖ਼ਾਤਰ ਨੌਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸਵਾ ਲੱਖ (ਇੱਕੋ - ਇੱਕ) ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ (ਪੁੱਤਰ)
ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ (ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ) ਨੂੰ ਜ਼ੁਲਮ ਰਾਜ (ਮੁਗ਼ਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ) ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਦੀ
ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਜਾ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ । ਇਸ ਅਦੁੱਤੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ
ਮਿਲਦੀ ਕਿ ਧਰਮ ਬਚਾਉਣ ਖ਼ਾਤਰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਹੀਦੀ (ਕੁਰਬਾਨੀ) ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਬਾਲਕ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ
ਨੇ ਗੁਰਗੱਦੀ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਬਾਬਾ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਮਾਰਗ ਅਪਣਾਇਆ
। ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਫ਼ੌਜੀ ਛਾਉਣੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ । ਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਫ਼ੌਜੀ ਸਿਖਲਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ
ਦਿੱਤੀ ਗਈ । ਕਿਲ੍ਹੇ ਉਸਰ ਗਏ । ਰਣਜੀਤ ਨਗਾਰੇ ਦੀ ਗੁੰਜ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁੰਜਣ ਲੱਗ ਪਈ । 1766
ਈ. ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਤੇ 'ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ' ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਦਾਤ ਬਖ਼ਸ਼ ਕੇ
ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੰਘ ਸਜਾ ਕੇ 'ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ' ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ । ਇਸ ਨਵੀਂ ਫ਼ੌਜ ਨੂੰ
ਤਿਆਰ ਹੋਇਆ ਵੇਖ ਕੇ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਵੱਲ ਚਿੱਠੀਆਂ ਭੇਜ ਕੇ
ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਮਦਦ ਮੰਗੀ । ਮੁਗ਼ਲੀਆ ਹਕੂਮਤ ਤੇ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀਆਂ ਕਈ
ਲੜਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ । ਪੰਜ-ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਤੇ ਘੇਰਾ
ਪਾਈ ਰੱਖਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਜੱਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਫ਼ਲਤਾ ਨਾ ਮਿਲੀ ਤਾਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਫ਼ੌਜਾਂ ਨੇ 'ਕੂਰਾਨ' ਦੀਆਂ
ਝੂਠੀਆਂ ਕਸਮਾਂ ਤੇ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨੇ ਝੂਠੀਆਂ ਸੁਗੰਧਾਂ ਖਾ ਕੇ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੋਂ ਕਿਲ੍ਹਾ
ਖ਼ਾਲੀ ਕਰਵਾ ਲਿਆ । ਪਰ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਕਿਲ੍ਹੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦਿਆਂ ਹੀ ਸਭ ਫ਼ੌਜਾਂ ਨੇ
ਗੁਰੂ ਜੀ 'ਤੇ ਹੱਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ । ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮਾਤਾ ਸੁੰਦਰੀ ਜੀ ਤੇ ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇਵਾਂ ਜੀ ਨੂੰ
ਗਿਆਨੀ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਵੱਲ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਤੇ ਦੋਹਾਂ ਛੋਟੇ
ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਗੰਗੂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨਾਲ ਵਿਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਆਪ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦੋਹਾਂ ਵੱਡੇ
ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ, ਤਿੰਨ ਪਿਆਰਿਆਂ ਤੇ ਚਾਲੀ (40) ਸਿੰਘਾਂ ਸਮੇਤ ਸਰਸਾ ਨਦੀ ਪਾਰ ਕਰਕੇ 'ਚਮਕੌਰ ਦੀ
ਗੜ੍ਹੀ' ਵਿੱਚ ਜਾ ਮੋਰਚੇ ਗੱਡੇ । 8 ਪੋਹ ਸੰਮਤ 1761 ਬਿਕਰਮੀ ਨੂੰ ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਵੱਡੇ
ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ । ਅਖ਼ੀਰ ਪੰਜ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਕਰਨ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਭਾਈ
ਦਇਆ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਭਾਈ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਮੇਤ ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ ਵਿੱਚੋਂ
ਰਾਤੋਂ-ਰਾਤ ਨਿਕਲ ਕੇ ਮਾਛੀਵਾੜੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ । ਮਾਛੀਵਾੜੇ ਤੋਂ ਉੱਚ ਦੇ ਪੀਰ ਬਣਕੇ ਮਾਲਵੇ ਵਿੱਚ ਆ

ਪਹੁੰਚੇ । ਇੱਥੇ ਆਪ ਨੂੰ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੇ ਸਰਹੰਦ ਵਿੱਚ ਚਿਣੇ ਜਾਣ ਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਦੇ ਚਲਾਣੇ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਮਿਲੀ ਜੋ ਆਪਨੇ 'ਵਾਹਿਗੁਰੂ' ਦਾ ਭਾਣਾ ਮੰਨ ਕੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਈ । ਆਪ ਰਾਇਕੋਟ ਤੋਂ ਲੰਘ ਕੇ ਦੀਨੇ (ਕਾਂਗੜ) ਪਿੰਡ ਜਾ ਪੁੱਜੇ । ਦੀਨੇ ਪਿੰਡ ਬੈਠ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮੁਗ਼ਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਹੋਈਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਜ਼ਫ਼ਰਨਾਮਹ (ਲੰਮੇਰੀ ਚਿੱਠੀ) ਫ਼ਾਰਸੀ ਬੈਂਤਾ ਵਿੱਚ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਲਿਖੀ । ਇਸ ਚਿੱਠੀ ਵਿੱਚ 111 ਬੈਂਤਾ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲੀ ਹਿਕਾਇਤਾਂ (ਕਹਾਣੀਆਂ) ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਤੇ ਜ਼ਬਰ ਦਾ ਜੋ ਚਿੱਤਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਉਸ ਰਾਹੀਂ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸਾਰੀ ਅਸਲੀਅਤ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਤੇ ਐਸਾ ਅਜੀਬ ਜਿਹਾ ਅਸਰ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਦਿੱਲੀ , ਸਰਹੰਦ ਤੇ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਸੂਬੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲ ਇੱਕ ਸ਼ਾਹੀ ਫ਼ਰਮਾਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅੱਜ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ , ਨਾ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਤੇ ਮਾਰਨ ਦਾ ਜਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾਏ । ਇਹ ਚਿੱਠੀ ਭਾਈ ਦਇਆ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਭਾਈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਕੋਲ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ਸਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੇ ਇੱਕ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖ ਕੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੱਲ ਭੇਜੀ ਕਿ ਉਹ (ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ) ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਦੀਨੇ (ਕਾਂਗੜ) ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰੇਗਾ ਪਰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਦੱਖਣ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦਿਆਂ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਿਆ । ਤੇ ਉਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਨਾ ਮਿਲ ਸਕਿਆ । ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਜ਼ਫ਼ਰਨਾਮਹ (ਫ਼ਤਹਿ ਦੀ ਚਿੱਠੀ) ਰੱਖਿਆ ਤੇ ਬੜੀ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਤੇ ਉਸਦੇ ਸ਼ਾਹੀ ਅਹਿਲਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਝੂਠੀਆਂ ਸੁਗੰਧਾਂ ਤੇ ਕੁਰਾਨ ਦੀਆਂ ਕਸਮਾਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਧੋਖਾ ਕਰਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਐ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ! ਤੂੰ ਝੂਠਾ ਦੀਨਦਾਰ ਬਣਿਆ ਫਿਰਦਾ ਹੈਂ, ਤੇਰੇ ਵਿੱਚ ਰਤਾ ਭਰ ਸੱਚਾਈ ਨਹੀਂ , ਤੇਰਾ ਖੁਦਾ ਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਤੇ ਕੋਈ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ । ਸਾਡੇ 40 ਭੁੱਖੇ ਸਿੰਘਾਂ ਉੱਤੇ ਤੇਰੀ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਬਹਾਦਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ । ਤੂੰ ਤੇ ਤੇਰੇ ਫ਼ੌਜੀ ਅਹਿਲਕਾਰ ਸਾਰੇ ਮੱਕਾਰ ਤੇ ਬੁਜ਼ਦਿਲ ਹਨ । ਅਸੀਂ ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਾਂ, ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਕੇ ਤਲਵਾਰ ਚੁੱਕਣੀ ਪਈ । ਇਸ ਬਾਰੇ 'ਜ਼ਫ਼ਰਨਾਮਹ' ਵਿੱਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ :

ਚੁ ਕਾਰ ਅਜ਼ ਹਮਾਂਹ ਹੀਲਤੇ ਦਰ ਗੁਜ਼ਸ਼ਤ ॥

ਹੱਲਾਲ ਅਸਤ ਬੁਰਦਨ ਬ ਸ਼ਮਸ਼ੀਰ ਦਸਤ ॥ 22 ॥

ਅਰਥਾਤ ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਹੀਲਿਆਂ ਵਸੀਲਿਆਂ ਤੋਂ ਗੱਲ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਜਾਵੇ ਤਦ ਤਲਵਾਰ ਉੱਤੇ ਹੱਥ ਲੈ ਜਾਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ।

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ
ਜਸਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਰਾਣਾ

ਪਹਿਲੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਜੀਵਨ

1. ਜਨਮ - ਤਲਵੰਡੀ ਰਾਇ ਭੋਇ ਦੀ , ਵੈਸਾਖ ਸੁਦੀ 3 , ਸੰਮਤ 1526 (15 ਅਪਰੈਲ 1469) ।
ਉਮਰ 7 ਸਾਲ , ਪਾਂਧੇ ਪਾਸ ਪੜ੍ਹਨ ਗਏ (ਸੰਨ 1476)।
ਬੀਬੀ ਨਾਨਕੀ (ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਭੈਣ) ਦਾ ਵਿਆਹ ਸੰਨ 1477।

ਉਮਰ 9 ਸਾਲ ਜਨੇਊ , ਪੰਡਤ ਹਰਦਿਆਲ ' ਦਇਆ ਕਪਾਹ ਸੰਤੋਖ ਸੂਤ'
2. ਉਮਰ 11 ਸਾਲ , (ਸੰਨ 1480) ਮਹੀਆਂ ਦਾ ਮਾਹੀ ਕਿਤੇ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ , ਸੋ ਮਹੀਆਂ ਚਾਰਨ । ਕਿਸੇ ਦੀ ਪੈਲੀ ਪੈ ਗਈਆਂ ।
ਉਮਰ 13-14 ਸਾਲ , ਰੁੱਖ ਦੀ ਸਾਖੀ, ਰਾਇ ਬੁਲਾਰ ਨੇ ਲੰਘਦਿਆਂ ਵੇਖਿਆ। ਹਾਲੀਪਾਲੀ ਰਾਖੇ ਸਭ ਖੇਤੀ ਗੋਡਣ ਗਏ ਸਨ । ਪਿਤਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਪੈਲੀਆਂ ਵਲ ਫੇਰਾ ਮਾਰਨ ਗਏ । ਫੇਰਾ ਮਾਰ ਕੇ ਇਕ ਰੁੱਖ ਹੇਠ ਆ ਸੁੱਤੇ।
3. ਉਮਰ 16 ਸਾਲ , ਕੁੜਮਾਈ ਵਟਾਲੇ ਤੋਂ ਬਾਬਾ ਮੂਲਾ ਜੀ ਵਲੋਂ (ਵੈਸਾਖ ਵਦੀ 1, ਸੰਮਤ 1542) , ਉਸੇ ਸਾਲ ਸ਼ਾਦੀ ।
4. ਉਮਰ 20 ਸਾਲ , ਵੈਦ ਦੀ ਸਾਖੀ ।
5. ਉਮਰ 28 ਸਾਲ , ਜਨਮ ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ (ਸੰਨ 1497)।
6. ਜਨਮ ਬਾਬਾ ਲਖਮੀ ਚੰਦ (ਸੰਨ 1500)।
7. ਉਮਰ 34 ਸਾਲ , ਸਾਖੀ ਖਰਾ ਸੌਦਾ ।
8. ਉਮਰ 35 ਸਾਲ 6 ਮਹੀਨੇ (ਸੰਨ 1504) , ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਭਾਈ ਜੈਰਾਮ ਜੀ ਪਾਸ ਚਲੇ ਗਏ ।
ਨਵੰਬਰ 1504 ਤੋਂ ਅਕਤੂਬਰ 1507 ਤਕ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਰਹੇ
1. ਨਵਾਬ ਦੌਲਤ ਖ਼ਾਂ ਦੇ ਮੋਦੀ, ਪਰਵਾਰ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਬੁਲਾ ਲਿਆ । ਪਿਤਾ ਕਾਲੂ ਜੀ ਭੀ ਮਿਲਣ ਆਏ । ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਭੀ ਪਾਸ ਆ ਰਿਹਾ ।
2. ਮੈਲਸੀ ਦਾ ਭਾਈ ਭਗੀਰਥ ਸਿੱਖ ਬਣਿਆ, ਜਿਸ ਦੀ ਰਾਹੀਂ ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਭਾਈ ਮਨਸੁੱਖ ਸਿੱਖ ਹੋਇਆ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਹੀ ਰਿਹਾ । ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਵਪਾਰ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿਤਾ।
3. ਉਮਰ 38 ਸਾਲ 6 ਮਹੀਨੇ (ਸਤੰਬਰ 1507) , ਸਾਖੀ ਵੇਈਂ ਨਦੀ ।
ਕਾਜ਼ੀ ਤੇ ਨਵਾਬ ਨਾਲ ਨਮਾਜ਼ ।
4. ਪਰਵਾਰ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਮੂਲਾ ਜੀ ਦੇ ਸਪੁਰਦ । ਭਾਈ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲਿਆ ।

ਪਹਿਲੀ ਉਦਾਸੀ , ਅਕਤੂਬਰ 1507 ਤੋਂ 1515 ਤਕ ਹਿੰਦੂ ਤੀਰਥ ਵੇਖੇ

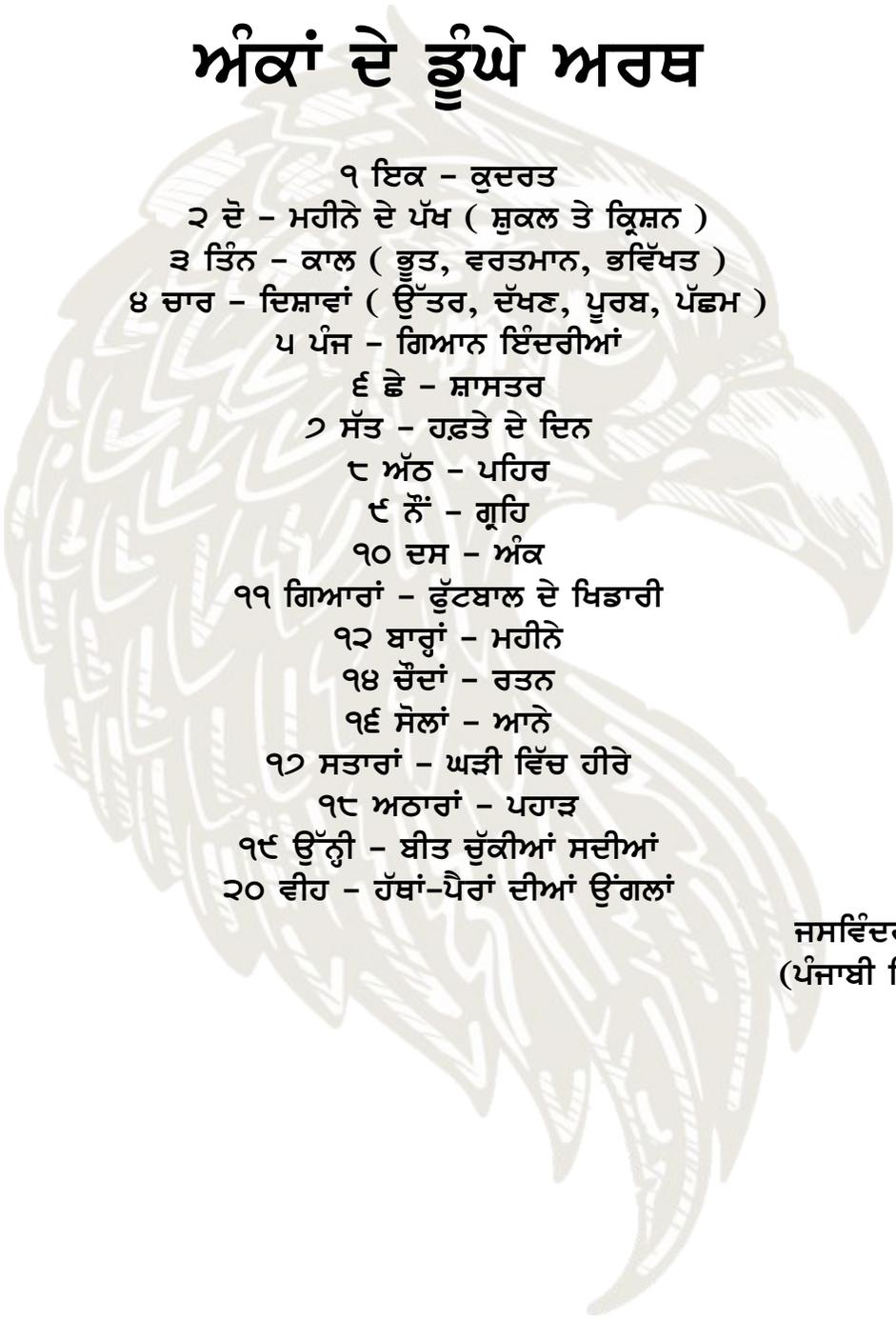
1. ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤਲਵੰਡੀ । ਐਮਨਾਬਾਦ , ਮਲਕ ਭਾਗੋ ਦੇ ਸਰਾਧ ਦੀ ਸਾਖੀ ।
2. ਹਰਦੁਆਰ , ਪੱਛਮ ਵਲ ਪਾਣੀ ਦੇਣਾ , ਵੈਸ਼ਨਵ ਸਾਧੂ ਦਾ ਚੌਕਾ , ਨਾਨਕ ਮਤਾ , ਕੰਨ-ਪਾਟੇ ਜੋਗੀ , ਇਥੋਂ 30 ਕੋਹ ਤੇ ਰੇਠਿਆਂ ਦਾ ਜੰਗਲ , ਮਿੱਠਾ ਰੀਠਾ । ਅਜੁੱਧਿਆ , ਪਿਰਾਗ , ਬਨਾਰਸ, ਪੰਡਤ ਚਤੁਰਦਾਸ 'ਸਾਲਗਰਾਮ ਬਿਪ...' । ਗਇਆ 'ਦੀਵਾ ਮੇਰਾ ਏਕੁ ਨਾਮੁ' ।
3. ਪਟਨਾ , ਸਾਲਸ ਰਾਇ ਜੌਹਰੀ ਤੇ ਅਧਰਕਾ , 4 ਮਹੀਨੇ ਇਥੇ ।
4. ਆਸਾਮ (ਧਨ ਪੁਰ) ਨੂਰਸ਼ਾਹ ਦੀ ਸਾਖੀ , ਜਾਦੂ ਟੂਣੇ , ਕਲਕੱਤੇ ਤੋਂ ਜਗਨਨਾਥ ਪੁਰੀ 'ਗਗਨ ਮੈ ਥਾਲ...' ।
5. ਸਮੁੰਦਰ-ਕੰਢੇ ਰਾਮੇਸ਼ਵਰ ਤੀਰਥ । ਰਾਜਾ ਸ਼ਿਵ ਨਾਭ । ਪੱਛਮੀ ਕੰਢਾ, ਸੋਮਨਾਥ-ਦੁਆਰਕਾ ।
6. ਨਰਬਦਾ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਮੰਦਰ ਓਅੰਕਾਰ', ਸ਼ਿਵ ਦਾ ਮੰਦਰ , ਇੱਥੇ ਬਾਣੀ 'ਓਅੰਕਾਰ' । ਠੱਗਾਂ ਤੇ ਮਾਣਸ-ਖਾਣਿਆਂ ਨਾਲ ਵਾਹ , ਕੌਡਾ ।
7. ਰਿਆਸਤ ਬੀਕਾਨੇਰ , ਅਨਭੀ ਸਰੇਵੜਾ 'ਸਿਰੁ ਖੋਹਾਇ...', ਪੁਸ਼ਕਰ ਤੀਰਥ । ਮਥੁਰਾ , 'ਕਿਤੇ ਦੇਸਿ ਨ ਆਇਆ' । ਬਿੰਦਰਾਬਨ 'ਵਾਇਨਿ ਚੋਲੇ' ।
8. ਦਿੱਲੀ , ਪਾਨੀਪਤ । ਕੁਰਖੇਤੂ , ਪੰਡਤ ਨਾਨੂ , 'ਮਾਸ' ਤੇ ਚਰਚਾ ।
9. ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਬੇਬੇ ਨਾਨਕੀ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇ , ਤਲਵੰਡੀ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ।
10. ਪੱਖੋ ਕੇ ਰੰਧਾਵੇ (ਰਾਵੀ ਦੇ ਕੰਢੇ) ਪਰਵਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਗਏ ਸਨ , ਕ੍ਰੋੜੀ ਮੱਲ , ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵਸਾਇਆ (13 ਮਾਘ ਸੰਮਤ 1572 ਸੰਨ 1516 ਦਾ ਸ਼ੁਰੂ) । ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਭੀ ਇੱਥੇ । ਦੋ ਕੁ ਸਾਲ ਏਥੇ ਹੀ ਰਹੇ ।

ਦੂਜੀ ਉਦਾਸੀ , 1 ਸਾਲ , ਉਤੱਰ ਖੰਡ , ਕਰਤਾਰਪੁਰ
(ਸੰਨ 1517 ਤੋਂ 1518)

1. ਪਸਰੂਰ , ਐਮਨਾਬਾਦ , ਸਿਆਲਕੋਟ , ਹਮਜ਼ਾ ਗੌਂਸ ਦੀ ਸਾਖੀ ।
  2. ਪੰਡਿਤ ਬ੍ਰਹਮਦਾਸ ਤੇ ਕਮਾਲ , ਸੁਮੇਰ ਪਰਬਤ , ਜੋਗੀਆਂ ਤੇ ਸਿੱਧਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ।
  3. ਸਿਆਲਕੋਟ , ਮੂਲਾ ਖੜੀ । ਸੰਨ 1518 ਵਿਚ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵਾਪਸ ।
- ਤੀਜੀ ਉਦਾਸੀ , ਤਿੰਨ ਕੁ ਸਾਲ , ਪੱਛਮ ਦੇਸ਼
1518 ਤੋਂ 1521 , ਕਰਤਾਰਪੁਰੋਂ

1. ਪਾਕਪਟਨ , ਸ਼ੇਖ ਬ੍ਰਹਮ । ਤੁਲੰਭਾ , ਸੱਜਣ ਠੱਗ 'ਉਜਲ ਕੈਹਾ...' , ਰਿਆਸਤ ਬਹਾਵਲਪੁਰ , ਰੋਹੜੀ ਸੱਖਰ ।
2. ਮੱਕਾ , ਜੀਊਣ ਨੇ ਪੈਰੋਂ ਘਸੀਟਿਆ , ਰੁਕਨ ਦੀਨ ਦੀ ਚਰਚਾ , ਖੜਾਂਵ ਨਿਸ਼ਾਨੀ , ਮਦੀਨਾ , ਬਗਦਾਦ , ਕਾਬਲ ।
3. ਹਸਨ ਅਬਦਾਲ , ਵਲੀ ਕੰਧਾਰੀ ਦੀ ਸਾਖੀ । ਭੇਰਾ , ਸ਼ਹੁ ਸੋਹਾਗਣ ਦੀ ਸਾਖੀ । ਡਿੰਗਾ , ਇਕ ਜੋਗੀ ਦਾ ਚਲੀਹਾ ।
4. ਐਮਨਾਬਾਦ , (ਸੰਨ 1521) ਬਾਬਰ ਦਾ ਹਮਲਾ , ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵਾਪਸ ਆਏ (ਉਦਾਸੀਆਂ ਖਤਮ)।
ਕਰਤਾਰਪੁਰ , 1521 ਤੋਂ ਸਤੰਬਰ 1539 ਤਕ
1. ਰਮਦਾਸ ਦਾ ਬਾਲਕ ਬੂੜਾ , ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ।
2. ਬਾਬਾ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਅਕਤੂਬਰ ਸੰਨ 1532 ਵਿਚ ।
3. ਅਚਲ ਵਟਾਲੇ , ਜੋਗੀਆਂ ਨਾਲ ਚਰਚਾ , 'ਸਿਧ ਗੋਸਟਿ'(ਮਾਰਚ 1539) ।
ਮੁਲਤਾਨ 1539 ।
4. ਗੁਰਿਆਈ ਬਾਬਾ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੂੰ ਅਸੂ ਸੁਦੀ 5 , 1596 (ਸਤੰਬਰ 1539)
5. ਜੋਤੀ-ਜੋਤਿ ਅਸੂ ਸੁਦੀ 10, 1596 (ਸਤੰਬਰ 1539)
6. ਕੁਲ ਉਮਰ 70 ਸਾਲ , 5 ਮਹੀਨੇ , 7 ਦਿਨ।

ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਡੂੰਘੇ ਅਰਥ

-
- ੧ ਇਕ - ਕੁਦਰਤ
  - ੨ ਦੋ - ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਪੱਖ (ਸ਼ੁਕਲ ਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ)
  - ੩ ਤਿੰਨ - ਕਾਲ (ਭੂਤ, ਵਰਤਮਾਨ, ਭਵਿੱਖਤ)
  - ੪ ਚਾਰ - ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ (ਉੱਤਰ, ਦੱਖਣ, ਪੂਰਬ, ਪੱਛਮ)
  - ੫ ਪੰਜ - ਗਿਆਨ ਇੰਦਰੀਆਂ
  - ੬ ਛੇ - ਸ਼ਾਸਤਰ
  - ੭ ਸੱਤ - ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਦਿਨ
  - ੮ ਅੱਠ - ਪਹਿਰ
  - ੯ ਨੌਂ - ਗ੍ਰਹਿ
  - ੧੦ ਦਸ - ਅੰਕ
  - ੧੧ ਗਿਆਰਾਂ - ਫੁੱਟਬਾਲ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ
  - ੧੨ ਬਾਰ੍ਹਾਂ - ਮਹੀਨੇ
  - ੧੪ ਚੌਦਾਂ - ਰਤਨ
  - ੧੬ ਸੋਲਾਂ - ਆਨੇ
  - ੧੭ ਸਤਾਰਾਂ - ਘੜੀ ਵਿੱਚ ਹੀਰੇ
  - ੧੮ ਅਠਾਰਾਂ - ਪਹਾੜ
  - ੧੯ ਉੱਨ੍ਹੀ - ਬੀਤ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਦੀਆਂ
  - ੨੦ ਵੀਹ - ਹੱਥਾਂ-ਪੈਰਾਂ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ

ਜਸਵਿੰਦਰ ਰਾਣਾ
(ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ)

“ਮੈਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ”

ਮੈਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕੋਂ ਆਪਣਾ ਦੁੱਖੜਾ ਸੁਣਾਉਣ ਲੱਗੀ ,
ਰੁੱਸੇ ਹੋਏ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਅੱਜ ਹਾਂ ਫਿਰ ਮਨਾਉਣ ਲੱਗੀ ,
ਸ਼ਹਿਦ ਸਮਝਕੇ ਅੱਕ ਨੇ ਚੁੰਮਦੇ ਇਹ ਗੱਲ ਕਮਲੇ ਜਾਨਣ ਨਾ ,
'ਮਾਂਵਾਂ' ਦੇ ਲਈ ਜਿਗਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਭਾਵੇਂ ਪੁੱਤ ਪਛਾਨਣ ਨਾ ,
ਕੀਤੀ ਰਹਿਮਤ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ 'ਗੁਰੂਆਂ ਪੀਰਾਂ' ਨੇ ,
ਰੂਪ ਮੇਰੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸ਼ਿੰਗਾਰਿਆ 'ਬੁੱਲੇ ਸ਼ਾਹ' ਜਿਹੇ ਫ਼ਕੀਰਾਂ ਨੇ ,
ਸੂਫ਼ੀ , ਸੰਤਾਂ , ਜੋਗੀਆਂ , ਭਗਤਾਂ ਮੇਰਾ ਮਾਣ ਵਧਾਇਆ ਏ ,
ਮੇਰੇ ਅੱਜ ਦਿਆ ਪੁੱਤਰਾਂ , 'ਵਿਰਸਾ' ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਇਆ ਏ ,
ਕੱਲੀ ਬਹਿ ਕੇ ਸੋਚਦੀ ਸੋਚਾਂ 'ਰੱਬ' ਨੇ ਕੀ ਤਕਦੀਰ ਲਿਖੀ ,
ਉਹ ਵੀ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ ਸੀ ਕਦੇ ਜਿੰਨਾਂ 'ਲੂਣਾ' , 'ਸੱਸੀ' , 'ਹੀਰ' ਲਿਖੀ ,
.ਗੈਰਾਂ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗਕੇ ਬਹੁਤਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਸਦਾ ਉਜਾੜਿਆ ਏ ,
'ਮਾਂ' ਸਮਝਣ ਤੋਂ ਇੰਕਾਰ ਕੀਤਾ ਮੈਨੂੰ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਲਤਾੜਿਆ ਏ ,
ਮੈਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕੋਂ .....

“ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਕਦੇ ਭੁੱਲੋ ਨਾ , ਖੁਦ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਗੁਆ ਲਉਗੇ ।”

ਹਰਸ਼ਿਤ ਸ਼ਰਮਾ

3380

ਜਤਨ ਜਾਂ ਕੋਸ਼ਸ਼

ਲਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਡਰਕੇ ਬੇੜੀ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ,
ਜਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਕਦੇ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ,
ਛੋਟੀ ਕੀੜੀ ਜੱਦ ਦਾਣਾ ਲੈਕੇ ਚਲਦੀ ਹੈ,
ਚੜ੍ਹਦੀ ਹੈ ਕੰਧਾਂ ਤੇ ਪਰ ਸੌ ਵਾਰ ਡਿੱਗਦੀ ਹੈ।
ਮਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੰਮਤ ਭਰਦਾ ਹੈ,
ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਡਿੱਗਣਾ, ਡਿੱਗ ਕੇ ਚੜ੍ਹਨਾ ਨਹੀਂ ਅਖਰਦਾ ਹੈ ।
ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਮਿਹਨਤ ਬੇਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ,
ਕੋਸ਼ਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਕਦੇ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ।
ਫੁੱਲਾਂ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਗੋਤਾਖੋਰ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ,
ਉਹ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਖਾਲੀ ਹੱਥ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ।
ਮਿਲਦੇ ਨਾ ਸੌਖੇ ਹੀ ਮੋਤੀ ਡੂੰਘੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ,
ਵੱਧਦਾ ਦੁਗਣਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਇਸ ਹੈਰਾਨੀ ਵਿੱਚ ।
ਮੁੱਠੀ ਖਾਲੀ ਉਸਦੀ ਹਰ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ,
ਜਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਕਦੇ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ।
ਅਸਫਲਤਾ ਇੱਕ ਚੁਨੌਤੀ ਹੈ, ਇਸਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੋ,
ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਨਾਂ ਹੋ ਜਾਵੇ ਸਫਲ ,
ਤੱਦ ਤੱਕ ਆਪਣਾ ਵਾਰ ਕਰੋ ।
ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਮੈਦਾਨ ਨਾ ਛੱਡੋ, ਅੱਗੇ ਵਧੋਂ ਤੁਸੀਂ ।
ਕੁਝ ਕੀਤੇ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਜਿੱਤ ਸਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ,
ਕੋਸ਼ਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਕਦੇ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ
-ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ

ਕਿਤਾਬਾਂ

ਕਿਤਾਬਾਂ ਸ਼ਬਦ-ਸ਼ਬਦ ਤੁਰਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ,
ਅਰਥ ਦੀ ਇਬਾਦਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ,
ਗਿਆਨ ਦੇ ਸੂਰਜ ਬਾਲਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ,
ਸਮੇਂ ਦਾ ਦਰਪਣ ਹੁੰਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ,
ਸਾਡਾ ਸੁੱਖ-ਦੁੱਖ ਝਲਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ,
ਸਿਰੁਾਣੇ ਹੇਠ ਥਾਂ ਮੱਲਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ,
ਸਫਰ 'ਚ' ਨਾਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ,
ਮੋਰ ਦਾ ਖੰਭ ਸਾਂਭਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ !

ਵਿਵੇਕ
3784

ਮੈਥ ਮੇਰਾ ਸਾਥੀ

ਮੈਥ ਮੇਰਾ ਸਾਥੀ , ਮੈਥ ਹੀ ਮੇਰਾ ਸਾਰਥੀ,
ਮੇਰੀ ਗੱਡੀ ਚਲਾਵੇ , ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਭਾਵੇ ।
ਨਵੇ ਸਵਾਲ ਲਿਆਵੇ, ਆਪਣੀ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਹੱਲ ਕਰਵਾਵੇ,
ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਮੇਰਾ ਹਰ ਉਸ ਜਵਾਕ ਨੂੰ ,
ਕਰ ਲਿਆ ਕਰ ਬਾਬਾ ਅਪਣੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ,
ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਤਾਂ ਮਾਰ ਗੋਲੀ ਉਹਨੂੰ ।
ਬੱਚਿਆ ਤੇਰਾ ਭਲਾ ਏ , ਮੇਰੀ ਇਹ ਇੱਕ ਸਲਾਹ ਏ ,
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਇਸ ਦਾ ਗਵਾਹ ਏ , ਨਾ ਕਿਸੀ ਨੂੰ ਮੈਥ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਏ ,
ਪਰ.....
ਮੈਥ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਇਹ ਜੱਗ ਸਵਾਹ ਏ ।

ਸੁਖਸਹਿਜ ਸਿੰਘ
3360

ਮਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ

ਮਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਸਭ ਤੋਂ ਪਿਆਰੀ
ਸਾਰੇ ਜੱਗ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਨਿਆਰੀ
ਮਾਂ ਦੀ ਮਮਤਾ ਹੈ ਵਰਦਾਨ
ਅਸੀਂ ਕਰੀਏ ਇਸ ਦੀ ਸੰਭਾਲ

ਮਾਂ ਹੈ ਰੱਬ ਦਾ ਰੂਪ ਪਿਆਰਾ
ਹਰ ਬੱਚਾ ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਤਾਰਾ
ਮਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਾਨ
ਅਸੀਂ ਕਰੀਏ ਇਸ ਦਾ ਸਨਮਾਨ

ਮਾਂ ਹੈ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸ਼ਾਨ
ਇਹ ਹੈ ਜੱਗ ਵਿੱਚ ਸਰਬ-ਮਹਾਨ
ਮਾਂ ਹੈ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਫੁੱਲਵਾੜੀ
ਅਸੀਂ ਜਾਈਏ ਇਸ ਤੋਂ ਬਲਿਹਾਰੀ

ਮਾਂ ਹੈ ਰੱਬ ਦਾ ਰੂਪ ਨਿਆਰਾ
ਇਸਦਾ ਸਭ ਕੁਝ ਸਾਨੂੰ ਪਿਆਰਾ
ਮਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਾਨ
ਅਸੀਂ ਕਰੀਏ ਇਸ ਦਾ ਸਨਮਾਨ

ਕਮਲਜੋਤ ਕੌਰ
੩੫੫੧

ਅਸਲ ਸੱਚਾਈ

ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਾਂ ਉਸ ਮਾਂ ਦਾ,
ਜਿਸ ਨੇ ਇਹ ਦੁਨੀਆ ਦਿਖਾਈ।
ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਾਂ ਉਸ ਪਿਤਾ ਦਾ,
ਜਿਸ ਨੇ ਇਹ ਦੁਨੀਆਦਾਰੀ ਸਿਖਾਈ।
ਲੋਹਾ ਨਰਮ ਹੋਕੇ ਔਜ਼ਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ,
ਸੋਨਾ ਨਰਮ ਹੋਕੇ ਜ਼ੇਵਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ।
ਮਿੱਟੀ ਨਰਮ ਹੋਕੇ ਖੇਤ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਆ ,
ਆਟਾ ਨਰਮ ਹੋਕੇ ਰੋਟੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਆ ।
ਘਰੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਬਾਹਰ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ ,
ਕੀ ਹਾਲ ਪੁੱਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਬਾਪੂ ਦਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ।

ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ
੪੧੨੭

ਮੇਰੀ ਮਾਂ

ਮਾਏ ਮੇਰੀਏ ਤੂੰ ਸੱਚੀ, ਭੋਲੀ ਬੜੀ ਏ ,
ਗਲਤੀਆਂ ਮੇਰੀਆਂ ਪਿੱਛੇ , ਬਾਪੂ ਨਾਲ ਵੀ ਲੜੀਏ ।
ਤੇਰਾ ਪਿਆਰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਮੁੱਕਦਾ,
ਸੱਟ ਮੇਰੇ ਲੱਗਦੀ ਪਰ ਕਾਲਜਾ ਤੇਰਾ ਦੁੱਖਦਾ,
ਤੇਰੀ ਬੁੱਕਲ'ਚ ਹੀ ਸਕੂਨ ਮਿਲਦਾ,
ਇਹ ਬੇ-ਰਹਿਮ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਬੜਾ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਆ ਦਿਲਦਾ ।
ਦੁਨੀਆਂ ਤੇ ਲੱਖ ਵੱਸਦੀ ਆ, ਪਰ ਮੇਰਾ ਪੁੱਤ ਸੱਭ ਤੋਂ ਸੋਹਣਾ ਲੱਗਦਾ,
ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਲੱਗ ਜੇ , ਕਿਤੇ ਤੂੰ ਸੱਚੀ ਬੜਾ ਜੱਚਦਾ,
ਮਾਂ ਤੂੰ ਜਦੋ ਵੀ ਏ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ,
ਮੇਰੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਛਿਨਕ ਜਿਹੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ ।
ਕਈ ਵਾਰ ਤੈਨੂੰ ਮੈਂ ਕਹਿ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, “ਮੰਮੀ ਤੈਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪਤਾ”,
ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਤੂੰ ਕਹਿੰਦੀ, “ਹਾਂ ਪੁੱਤ ਤੂੰਹੀ ਸਿਆਣਾ ਹੋ ਗਿਆ,
ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਮੈਨੂੰ ਫਿਰ ਬਾਤਾਂ ਸੁਣਾਈ, ਕਿ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਉਹੀ ਖੁਆਬਾਂ ਵਾਲਾ ਮਹਿਲ ਦਿਖਾਈ” ।
ਸੱਚੀ ਮਾਂ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਬੜਾ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ, ਜੇ ਕਦੇ ਬਾਪੂ ਵੀ ਝਿੜਕੇ ਉਹ ਵੀ ਨਾ ਜਰਦੀ,
ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਕੋ ਚੀਜ਼ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਆ, ਕਹਿੰਦੀ ਕਦੇ ਬੂਠ ਨਹੀਂ ਬੋਲਣਾ,
ਆਪਣੀ ਕੌਮ 'ਸਿੱਖ' ਕਹਾਉਂਦੀ ਆ ।
ਤੇਰੇ ਮੇਰੇ ਤੇ ਕਰਜ਼ ਬੜੇ ਆ, ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਲਾਹੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣੇ,
ਲਿਖਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਤੇ ਲੱਖ ਪੰਨੇ ਲਿਖਦਿਆਂ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਸੁਣਾਏ ਨਹੀਂ ਜਾਣੇ ।
ਨਾਲ—ਤੈਨੂੰ ਯਾਦ ਮੈਨੂੰ ਤੂੰ ਨਿੱਕੇ ਹੁੰਦੇ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ, “ਅਫ਼ਸਰ ਬਣੇ ਮੇਰਾ ਪੁੱਤ ਇੱਕ ਦਿਨ”,
ਮੈਂ ਸੱਚੀ ਐਸਾ ਕੁਝ ਕਰ ਜਾਵਾਂ, ਰੱਬਾ ਜਿਉਂਦਾ ਰੱਖੀ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੂੰ,
ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਮੈਂ ਮਰਜਾਵਾਂ ।

ਕਰਨਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ
੪੨੧੭

ਪਰੀਆਂ ਦਾ ਦੇਸ

ਮਾਏਂ ਨੀ ਮਾਏਂ
ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਦੇ
ਮੈਨੂੰ ਪਰੀਆਂ ਦੇ ਦੇਸ ਰਹਿਣ ਦੇ.....
ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਨਾਲੋਂ ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਚੰਗੀ ,
ਜਿੱਥੇ ਉੱਡਾਂ ਮੈਂ ਵਿੱਚ ਹਵਾਵਾਂ ਦੇ ,
ਉੱਥੇ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸੌਖੀ, ਉੱਥੇ ਰੋਕ ਨਾ ਮੇਰੇ ਸਾਹਵਾਂ ਤੇ ।

ਪੌਣਾਂ ਠੰਢੀਆਂ ਦੇ ਵੇਸ ਰਹਿਣ ਦੇ ,
ਨੀ ਮਾਂ....ਮੈਨੂੰ ਪਰੀਆਂ ਦੇ ਦੇਸ ਰਹਿਣਦੇ ।
ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਰ ਹੀ ਸੁਪਨਾ ਟੁੱਟੇ,
ਇਹ ਦੁਨੀਆ ਕੈਸੀ ਤੇਰੀ ਮਾਂ,
ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਦੀ ਉਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਚੰਗੀ,
ਕੀ ਕਰਨੀ ਉਮਰ ਲੰਮੇਰੀ ਮਾਂ।

ਮੈਥੋਂ ਦੂਰ ਇਹ ਕਲੇਸ਼ ਰਹਿਣ ਦੇ ,
ਨੀ ਮਾ.....ਮੈਨੂੰ ਪਰੀਆਂ ਦੇ ਦੇਸ ਰਹਿਣ ਦੇ.....
ਬਾਬਲ ਤੇਰੀ ਸ਼ਾਨ ਕਹਾਵਾਂ,
ਪੱਗ ਨੂੰ ਤੇਰੀ ਦਾਗ ਨਾ ਲਾਵਾਂ,
ਨਾ ਲਾ ਦਿਲ ਨੂੰ ਇਹ ਠੇਸ ਰਹਿਣ ਦੇ,
ਨੀ ਮਾ....ਮੈਨੂੰ ਪਰੀਆਂ ਦੇ ਦੇਸ ਰਹਿਣਦੇ....

ਵੰਸ਼ਦੀਪ ਕੌਰ
੩੯੦੬

ਸੈਣੀ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਟਰੱਸਟ
ਸੈਣੀ ਭਵਨ ਰੂਪ ਨਗਰ ਵਿੱਚ ੩੧ਅਕਤੂਬਰ ੨੦੧੮ ਨੂੰ ਹੋਏ ਭਾਸ਼ਣ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਤੀਜੇ ਸਥਾਨ ਉੱਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀ
ਜੇਤੂ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਹਰਸ਼ਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਨੌਵੀਂ -ਏ ਜਮਾਤ ਅ: ਨੰ:੩੭੬੪ ਦੇ ਵਿਚਾਰ
ਮੰਜਿਲ ਕੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਲੋਕੀ ਰਾਵਾਂ ਭੁਲ ਜਾਂਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ , ਭੈਣ,ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਕੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ
ਭੁੱਲਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕੀ ਇਥੇ ਆਪਣੀਆਂ ਮਾਂਵਾਂ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦਾ ਘੱਟ ਰਿਹਾ ਸਤਿਕਾਰ : ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਹੱਲ

ਬਜ਼ੁਰਗ, ਬਜ਼ੁਰਗ ਕੌਣ ਹਨ? ਬਜ਼ੁਰਗ ਉਸ ਪਾਣੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣਾ ਪੂਰਾ ਜੀਵਨ ਦੇ ਕੇ ਰੁੱਖ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸ਼ਾਇਦ ਪਾਣੀ ਲੱਕੜੀ ਨੂੰ ਕਦੇ ਡੁੱਬਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਉਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮਾਪੇ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਜੀਵਨ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਤੇ ਪਾਲਣ ਪੋਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਲਗਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦੁੱਖ ਤਕਲੀਫ਼ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ। ਮਾਪੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਹਰ ਛੋਟੀ ਵੱਡੀ ਜਿੰਦ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਦੁੱਖ ਦਰਦ ਵੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਉਹ ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਹਿਸਾਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੰਦੇ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਬੱਚੇ, ਬੱਚੇ ਕੀ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਜਦੋਂ ਮਾਂ-ਪਿਓ ਬਜ਼ੁਰਗ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹੀ ਮਾਪੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੰਤਾਨ ਨੂੰ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਪਾਲ-ਪੋਸ਼ ਕੇ ਵੱਡਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੇ ਹੋ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੁਢਾਪੇ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਬਣੇ, ਪਰੰਤੂ ਉਹੀ ਸੰਤਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੁਢਾਪੇ ਨੂੰ ਨਰਕ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਤਰਜ਼ ਤੇ ਤੁਰਦੇ ਹੋਏ ਅੱਜ ਭਾਰਤ ਵੀ ਹਰ ਦਿਨ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਮਦਰਜ਼- ਡੇ ਤੇ ਫ਼ਾਦਰਜ਼- ਡੇ, ਗਰੈਂਡਪੈਰੈਂਟਸ ਡੇ ਤੇ ਪੈਰੈਂਟਸ ਡੇ ਵਰਗੇ ਨਾ ਜਾਣੇ ਕਿਨੇ ਹੀ ਦਿਨ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਹਰ ਸਾਲ ੧ ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦਿਵਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਜਨਰਲ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਲੋਂ ਇਹ ਦਿਨ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦਾ ਸਮਾਜ 'ਚ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇਹ ਦਿਨ ਸਿਰਫ ਨਾਂਅ ਦਾ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਸਤਿਕਾਰ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਵਿਸਰ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ।

ਕਿਉਂਕਿ ਜਿੰਨਾ ਅਸੀਂ ਆਟਾ ਖਾ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਹ ਲੂਣ ਖਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਭਾਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਤਜਰਬਾ ਜਿਆਦਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਸਭ ਇਹ ਤਾਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦਾ ਹੋਣਾ ਕੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਦਾਦਾ -ਦਾਦੀ, ਨਾਨਾ-ਨਾਨੀ ਹੀ ਸਾਡੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਘਰ ਭਰਿਆ ਭਰਿਆ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਬਹੁਤ ਕੁੱਝ ਸਿੱਖਦੇ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਏਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਚਾਹੇ ਜਿੰਨੀਆਂ ਮਰਜ਼ੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹ ਲਈਏ, ਗਿਆਨ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਵਾਲ ਧੁੱਪ 'ਚ ਚਿੱਟੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਹੁੰਦੇ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਏਨਾ ਕੁਝ ਸਿੱਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸਹੀ ਸਲਾਹ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਫਰਸ਼ੋਂ-ਅਰਸ਼ ਤੇ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਬੱਚਿਆਂ ਕੋਲ ਘਰਾਂ 'ਚ ਥਾਂ ਏਨੀ ਘੱਟ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਚਾਰ-ਚਾਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਪਾਲਦੇ ਸਨ, ਉੱਥੇ ਚਾਰ-ਚਾਰ ਬੱਚਿਆਂ ਕੋਲੋਂ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨਹੀਂ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ। ਕੀ ਇਹ ਸਾਡਾ ਓਹੀ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਸੱਭਿਅਕ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸਮਾਜ ਹੈ ? ਅਸੀਂ ਇਹ ਗੱਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ ਕਿ ਇਹ ਬੁਢਾਪਾ ਸਾਡੇ ਸਭਨਾ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ, ਧਰਮ, ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜ ਤੇ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਵੀ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛੱਡ ਰਹੇ ਹਾਂ ਹਿਵੇਂ ਕੋਈ ਛੂਤ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਹੋਵੇ। ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ :

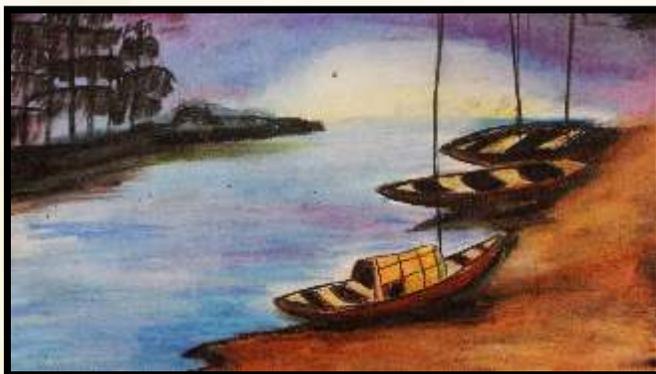
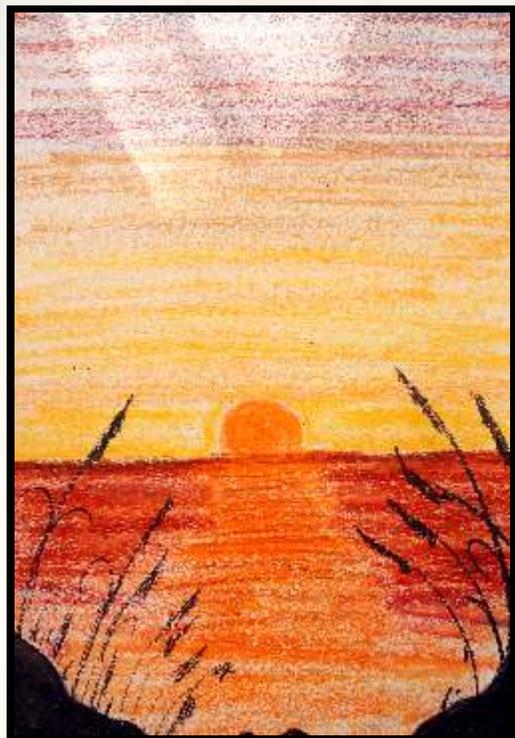
“ਜੀਵਨ ਪੀਤਰ ਨਾ ਮਾਨੈ ਕੋਊ ਮੂਏ ਸਰਾਧ ਕਰਾਹੀ”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੋ ਜਿਉਂਦੇ ਜੀਅ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਮਰਨ ਉਪਰੰਤ ਲੰਗਰ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਸਿਰਫ ਪਖੰਡੀ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਇਹ ਦਾਨ-ਪੁੰਨ ਵਿਅਰਥ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

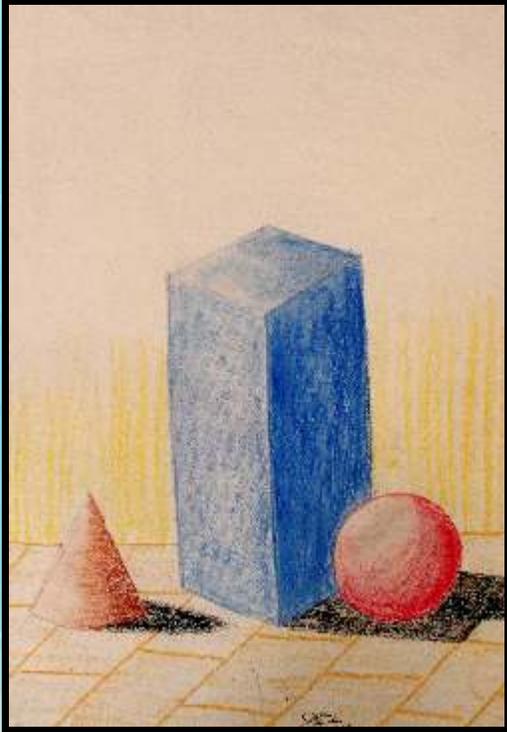
ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇੰਨੇ ਸਵਾਰਥੀ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਦਿਖਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਆਪਣੇ ਮਾਪੇ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦੀ ਦਵਾਈ ਦੀ ਪਰਚੀ ਅਕਸਰ ਗਵਾਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਲੋਕ ਵਸੀਅਤ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ ਬਹੁਤ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਹਨ:

- ਜਦੋਂ ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਾਪੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਅਸਮਰਥ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੋਝ ਸਮਝਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
- ਕਈ ਨੂੰਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੱਸ-ਸਹੁਰੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਤਾਹਨੇ-ਮਿਹਣੇ ਮਾਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੀਆਂ।
- ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਪੋਤੇ-ਪੋਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ ਨਾਲ ਕਦੇ ਵੀ ਸਿੱਧੇ ਮੂੰਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।
- ਅੱਜ ਦੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬਜ਼ੁਰਗ ਮੂੰਹ ਤੇ ਪੱਟੀ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਬੈਠੇ ਰਹਿਣ ਤੇ ਕੁੱਝ ਵੀ ਨਾ ਬੋਲਣ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਰਿਹਾ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ।
- ਕਈ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਲ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸਿਰਫ ਨੌਕਰ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਕਿ ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ ਹੋ ਜਾਵੇ।
- ਕਈ ਵਾਰ ਔਲਾਦ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਤਦ ਤੱਕ ਸਨਮਾਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਇਦਾਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਬੇਕਦਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਇਸ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਤੋਂ ਨਜਿੱਠਣ ਦੇ ਹੱਲ ਹਨ:
  - ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਬੁਢਾਪੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸਾਡੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕਰ ਲਿਆ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਰਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਵਾਰੀ ਹੈ।
  - ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਧੀ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਮਾਨ-ਸਨਮਾਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੂੰਹ ਬਣ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸੱਸ-ਸਹੁਰੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਮਾਨ-ਸਨਮਾਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
  - ਨਿੱਕੇ- ਨਿੱਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
  - ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਰੱਖਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
  - ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਬੁਢਾਪੇ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਕਰਵਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਦਾ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਨਾ ਮੋੜ ਸਕਦੇ ਪਰ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਪਲ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਤਾਂ ਦੇ ਹੀ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।
  - ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ-ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮੋਹ ਤੋਂ ਹਟ ਕੇ ਮਾਣ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁਢਾਪੇ ਵਿੱਚ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਕਰਵਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਬਿਰਧ ਆਸ਼ਰਮ ਦੀ ਯਾਤਰਾ। ਸਾਡੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਜੋ ਕੁੱਝ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਉਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟਾਹਣੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟ ਕੇ ਪੱਤੇ ਕਦੇ ਹਰੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਭਾਵ ਮਾਪਿਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਕੇ ਬੱਚੇ ਕਦੇ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ।

ART GALLERY

ART GALLERY

III-A

III-B

IV-A

IV-B

V-A

V-B

VI-A

VI-B

VII-A

VII-B

VIII-A

VIII-B

IX-A

IX-B

X-A

X-B

XI-A

XI-B

XI-C

XI-D

XII-A

XII-B

XII-C

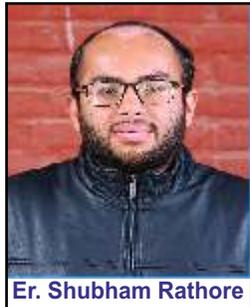
XII-D

COURTESY & DESKTOP EDITOR

DESIGNER & I.T SUPPORT

PHOTOGRAPHY

SRI DASMESH ACADEMY

Sri Anandpur Sahib - 140118

Contacts: 01887-232002, 232005, 230977

E-mail: sda_aps@yahoo.co.in

Website: sridasmeshacademy.in